

35511. 363 2

43

MUSA SOMEȘANĂ.

Poesii populare române
din jurul Năsăudului

Adunate și arangiate

de

Dascălul **JULIU BUGNARIU.**

Partea I. Balade.

GHERLA

Proprietatea, Editura și Tipografia „Aurora” A. Todoran

1892.

MUSA SOMEȘANA.

Poesii populare române
din jurul Năsăudului.

Adunate și arangiate

de
BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dascălul **JULIU BUGNARIU.**

Partea I. Balade.

G H E R L A

Proprietatea, Editura și Tipografia „Aurora“ A. Todoran

1892.

Prefață.

Iubite cetitoriule!

Potem dice fără ceva temere orî jenare, cumcă aprópe la nici unul dintre popórale actuale ale Europei culte nu întâlnim un caracter atât de oțelit, o putere sufletescă atât de mare și un spirit atât de viu, ca și la blândul popor român, pe care filoromânul Martin Opitz, părintele filologiei germâne și cel mai mare versificator al timpului seu, îl numesce »un popor de poeți.«

Cine s'a născut din poporul român, sau cine nu și-a ținut de sub vrednicie de a descinde din Deal până colo jos . . . la el . . . în Valea cea roditóre și plină de bogăție necalculabilă, — acela vrënd-nevrënd n'a putut fi atât de rece și nepăsător, încât se nu admire veselia fantasiei, marea putere de judecată, ironia înțapătóre și mai pre sus de tóte sarcasmele cele ghimpóse ale Românilui opincar — talpa țerii!

Din modul sêu de ași petrece la *nunți, verigel, tercuri, ședători, botejune, înmormântări* etc. s'a născut acea literatură poporală cu nenumăratele sale ramificațiuni, din carea — cultivată cum se cuvine — cu timpul se va poté face mai

multă lumină, asupra trecutului, ca istorie, limbă, datini, credințe etc., decât din marile volume ale unor scriitori parțiali!

Pentru de-a contribui deci și eu cât de puțin la înlesnirea ómenilor mai luminați în astfel de lucruri, încă din fragedă etate am început a mă ocupa — după cât mi-au iertat împrejurările — cu colectarea a tot ce privesce *productele musei țerănesci*, și astfel, în curs de mai mulți ani, am ajuns a forma o bogată colecțiune de: *doine, hore, satire, balade, descântece, bocete, colinđi, legende; superstiți, datine dela nunți, botejune, sēcerat, strânsul oilor pe lapte și pe brânză; basme, povest, ghicituri, rugăciuni morale etc.*, dintre cari am și publicat ici cōlea câte-ceva, precum în „*Familia*“ din Oradea-mare, în „*Gazeta Transilvaniei*“ din Brașov, în „*Gazeta poporului*“ din Timișóra, în „*Foișóra*“ din Sibiiu etc.

Broșura de față înse cuprinde numai *balade*, a căroră patrie este fostul district al Năseudului, și anume: baladele: *Minunéua, Păunița, Anița crășmărița, Codrean voinicul, Nița și iubitul său*, s'au cules în anul 1884 în comuna *Rodnănouă* (Șanț), situată într'o vale romantică, lângă Someșul mare; *Marcu și Turcu, Nevesténca, Bogița*, și *Vêlfu* în comuna *Telciú*; ér' celelalte în comuna *Hordou*, situată într'o vale strâmtă, dar' frumósă și roditóre — lângă riul *Sălăuță*.

Încheiú acéstă modestă prefață, luându-mi îndrêsnéla a invita pre toți acei cãrturari români,

cară vin mai adese-oră în contact cu »poporul de poeți«, se binevoiescă a însemna tot ce numai le vine înainte din literatura noastră populară; căci numai pe această cale vom poté feri de perire adevărata oglindă psihologică a poporului român!

Hordou, Novembre 1887.

Dascălul **Juliu Bugnariu.**

Bogița.

I.

Nouă fii maica avea,
Eră a decea era
Frumușica Bogița.
Ei pețitori îi âmblară,
Pețitori de-a noua țeră
De pe apa lui Vióră.
Dar' mă-sa, ca mamele,
Nu vrea se o mărite:
Nici în sat și nici în țeră,
Nici pe apa lui Vióră.
Er' frate-seu Constantin,
Cel cu struț de imbrîșin,
Cătră mamă-sa dicea:
— »Dă, mamă, pe Bogița,
Căci când ți-o fi dor de ea
Pe murg 'oiu încăleca
Și la dînsa m'oiu căra:
Veste bună'aduce-ți-oiu,
Dorul stimpăra-ți-l'oiu!
Mamă-sa l'a ascultat
Și pe Bogița o-a dat:

Tocma'n țera Italii,
De unde nu sci veni,
Dup'un tinër nalt, frumos,
La ochire luminos,
Ce-i frate cu sórele
Și prieten cu stelele,
Cu lunița e vër dulce,
Cu codrul frate de cruce.

II.

Nicî un an nu s'a mânat
Și'n sat ciuma a întrat,
Pe toți nouë pușori,
Ai Bogiții frățiori,
Pe toți nouë i-a luat,
Pe toți nouë i-a mâncat;
Mamă-sa s'a supërat,
Din inim'a suspinat,
Din ochi lacrimi a vërsat
Și din graiü a cuvântat:
— »Constantine, Constantine,
Dragul mamii, mēi copile!
Pămëntul nu te-ar' primí,
Țerna-afară te-ar' svêrlí;
Pămëntul nu te priméscă,
Țerna-afară te svêrléscă!«
Pămëntul nu l'a primit,
Țerna-afară l'a svêrlit
Și din gură a grăit:
— »Șoiü tu mândru sălășel,
Face-te-ai un călușel,
Și tu mândră crucișoră,
Face-te-ai o tärnicioră,
Ër' tu pânză de pe-obraz
Face-te-ai căpenegaș,
Se më duc la soru-mea,
La soru-mea Bogița
Se vëd trăiesce ori ba!«

III.

Astea tóte s'au gátat
Și-apoi la drum a plecat ;
Merse'n ruptul capului,
Țênând calea vântului
Din fundul pământului.
Când fu 'n vêrf de colnicel
Intâlni un ciobănel
Cu cușmă négră de mnel,
Cu oile după el.
Constantin a cuvântat
Și pe cioban l'a'ntrebat :
— »Ciobane de ciobănie!
Spune-mî tu apriat mie
A cui e turma de oi?«
— »A Bogiții dela voi!«
— »Mêi voinice voinicele,
Mêi ciobane tinerele,
Spune-mî unde-i Bogița?
Spune-mî unde-i soru-mea?
Căci ași merge pân' la ea
Se vêd trăiesce orî ba?!«
— »Ea-i în țera Italiei
De unde nu ști veni:
Mamă-sa o-a măritat
Cu jale și cu bănat
Dup'un tinêr nalt frumos,
La ochire luminos,
Ce-i frate cu sórele
Și prietin cu stelele ;
Cu lunița e vêr dulce,
Cu codrul frate de cruce !«

IV.

Abia vorba și-a gátat
Și Constantin a plecat ;

Merse tare și nu prea
Pân la Bogița-mi sosia.

Când acolo a sosit,
Pe soru-sa o-a găsit
Tocma'n fruntea jocului
Cu fratele sórelui.
Constantin o-a sărutat
Și din graiü a cuvântat;
— »D'ali soro, dulcea mea,
Ia-ți tu fia și sugna
Și vin' la mamă — grăbesce,
Căci de doru-ți se topesce,
Că tu-i dai multe gânduri
Și prin somn dese visuri;
Gânduri multe, nu puține,
Cele mai dese-s la tine!«

Bogița l'a ascultat
Și-apoi la drum a plecat;
Merse locul pân' la-un loc,
La mijlocul locului
La fântâna corbului;
Constantin s'a scoborit
Și pe murg la priponit
Și din gură a grăit:
— »D'ali soro, soriórá,
Născută, crescută 'n țeră
P'ângă apa lui Viórá,
Vino ședü și-'mi caută 'n cap,
Că de când te-ai măritat
Nime-'n cap nu mi-a căutat!«
Ea din graiü a cuvântat
— »Frunďă verde, florü și mintă,
Audi paserile cântă,
Er' vii âmbă cu morții,
Ambl'alătura cu toții!«
— »D'ali soro dulcea mea,
Nu face inimă rea,

C'acelea-s paseri nebune
Şi nu sciu, ce este 'n lume!«
— »Frate frăţior iubit,
Ce ţi-e p rul muce it?
Ce ţi-e faţa veştedită?
Ce ţi-e barba c runţită?«
— »D'ali soro dulcea mea,
Nu p zi cu vorba-ţi grea,
Că de c nd eu am plecat
Multe ploi, că m'au udat,
V ntul tare m'a uscat,
Şi sórele m'a sorit
Şi la p r am muce it,
Şi la fa am vesce it
Şi la barb'am c runţit!«

V.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ei de-aici  r' au plecat
In spre codrul f rmecat;
Când fu locul la un loc,
La locul cu muncile,
La r tul cu crucile,
Constantin din grai  graia:
— »D'ali soro dulcea mea,
N'a inelul meu de-argint
Din degetul  st mai mic
Şi te du la maică-mea
Şi deschide uşita,
Că eu merg prin  ntirim
S -mă pască est murg pelin!«

VI.

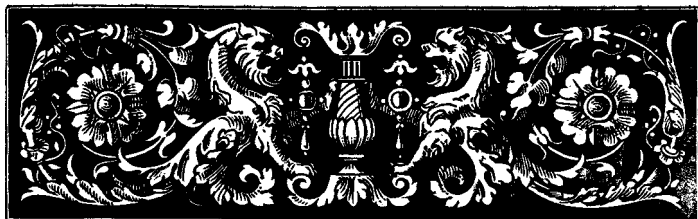
Bogiţa l'a ascultat
Şi la mă-sa s'a cărat,
Şi din grai  a cuv ntat?

— »Măculișo dulcea mea
Vin' deschide-mi ușița,
Că ți-a Venit Bogița!«
— »De du-te la focul ciumă,
Nu grăi cu mine-n glumă,
Că pe Bogița o-am dat
Cu jale și cu bănat:
Tocma'n țera Italii
De unde nu sci veni:
Dup'un tinăr nalt, frumos,
La ochire luminos,
Ce-i frate cu sórele
Și prieten cu stelele;
Cu lunița e văr dulce,
Cu codrul frate de cruce!«
— »Ba eu, maică nu-s ciuma,
Că-s copila-ți Bogița!«
— »Pe tin', cine te-a adus?
— »Pe min' maică m'a adus
D'oi frate-meu Constantin
Cel cu straț de imbrîșin.«
— »D'oi frate-tău a morit,
Și mormântu-a păjiștit;
Er' dacă nu-mi cređi cuvântul,
Vino se-ți arăt mormântul!«

* * *

S'a dus — i l'a arătat
Și pe mormânt s'au cântat
Și-amândouă-au leșinat....

Anița crăsmărița.

I.

Pe din sus de casa noastră
Fuge-o tinără nevestă,
Cu fiuț micuț pe brață,
Cu lacrimi galbină pe față;
Fiul plânge — nu mai tace,
Maică-sa n'are ce face.
Maică-sa a ȃis așa:
— »Taci, fiuț, nu te cânta,
Că pe noi ne-or, auȃi:
Păunașii codrilor,
Vătavii tálharilor;
Ei la noi că or' veni,
Pe tine te-or omorî,
Ér' pe min' m'or îndrăgi,
Și pe mine pune-m'or:
Crăsmărița buților,
Samâșa florinților!«

II.

Abia vorba și-o gătia,
Păunași la ei sosia
Și din graiū așa-mi ȃicea:

— »Măi nevastă
Draga noastră!
Lasă fiușul la focu
Și vino cu noi la codru!«
— »Eu fiul nu mi-oiu lăsa
Până capul sus mi-o sta!«

— »Măi nevastă
Draga noastră,
Lasă fiușul la focu
Și vino cu noi la codru,
Că dacă nu li lăsa,
Noi capul i-om rēteza!«
— »Păunași ai codrilor,
Vătavi ai tălharilor,
Lăsa-ți-mă voi pe mine,
Ca se-mi strig odată 'n lume,
Dór' m'aude cine-va,
Cineva de unde-va,
Ca se-mi ia pruncu'lesta,
Să mi-l iae, se mi-l crēcă
Și cu el să se slujască!«

III.

Nime'n lume n'o aude,
Nime'n lume nu răspunde
Numai mama cucului
Din vėrvușul muntelui,
Din crucița brăduului;
Ea la ei a alergat
Și pruncușul l'a luat
Și cu dēnsul a sburat
In vėrvușul muntelui,
In crucița bradului,
Unde-i place cucului.
Când ploua
Māndru-l scāldea
Și vėntul il legāna

Și el mare s'apuca
Și din graiū îmi cuvênta;
— »Oh, iubita mea măicuță,
Da unde-i a mea căsuță?»
Maică-sa-i dise cu dor:
— »Dragul mamii puișor,
Nu ți-s maică de născut,
Ci ți-s maică de crescut,
Nu ți-s maică adevărată,
Ci ți-s maică fără tată!»
— »Spune-mi dar', că unde-i ea?
Spune-mi unde-i maică-mea?»
— »Pe maică-ta au furat'o
Și pe dênșă au luat'o
Păunașii codrilor
Vătavii tălharilor,
Și pe dênșă, că o-au pus:
Crâsmărița butiilor, City Library Cluj
Samășa florinților!»
— »Măculișo dulcea mea,
Ascultă-mi rugarea mea,
Și-mi fă mie merinjoră
Să mă duc într'a ei țără!»

Maică-sa l'a ascultat
Și merinde i-a gătat;
Dar' când dênșul purcedea
Maică-sa din graiū grăia:
— »Dragul maicii, copilaș,
Angerul meu drăgălaș,
Eu merinde ți-am gătat
Și-apoi la drum te-am plecat;
Dar' ia, dragul meu, sama,
Că căsuța maică-ta
Din afară-i văruiță,
Pe din lontru-i zăgrăvită;
Pe din afară-i cu var,
Pe din lontru-i cu amar!»

IV.

Nici o ȕi nu s'a mânat
Și pe mă-sa o-a aflat
Și din graiũ a cuvântat:
— »D'oi Anițã,
Crâșmãrițã,
Prea frumósã birtãșitã!
Adã-mĩ vin cu feria,
Cã-țĩ dau banĩ cu chivera;
Adã-mĩ vin cu vedrele,
Cã-țĩ dau banĩ cu cupele!«
— »D'oi voinice voinicele,
Cum de-mĩ sci numele mele?
Cã-țĩ voinicĩ aici o 'ntrat
Numele-mĩ nu l'au aflat!«
— »Crâșmãrițã, draga mea,
Nu pãzi cu vorba-țĩ grea,
Cã-mi ești maicã din nãscut,
Nu-mi ești maicã din crescut;
M'ai nãscut și m'ai lãsat
Și-am trãit tot supãrat!«

Savetcuța.

I. 310

Frunzã verde de bujor ...
Fost-a fost un bãdișor,
El de tiněr s'a'nsurat,
Mãndrã fatã și-a luat.
Când fu dupã cununat
Lui o carte i-a picat,
Carte mare 'mpěrãtescã
In taberã se pornescã.

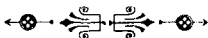
El din graiū așa ȃicea :
— »Savetcuȃo, dulcea mea,
Eu în taberă pornesc,
De tine mă despărtesc,
Dar' de-o fi, ca se nu vin,
Fă-ȃi o bătă de pelin,
Și te suie 'ntre Muncei,
Unde béu apă doi smei,
Și-ȃi dă ochișorii rôtă
Și te uită'n lumea tótă ;
De-i vedea codrul ciungit
Se sci, măndro, c'am murit!«

II.

Frunză verde mătrăgună,
Mulȃi voinici frumoși s'adună,
Și 'ntr'o cétă se 'mpreună.
Toȃi plecară la bătăie
Intre sunet de cimpóie :
Câte opt alătura,
Câte șese-asemena,
Și Lascu mergea cu ei
Pe cai murgă și porumbei.

Savetcuȃa îl ochia
Pân' ce-'n codru s'afunda ;
Și-apoi grabnic a'ncingat
Un cal negru ne'nvêțat
Și pre Muncei a plecat.
Când zorile s'au ivit
Ea pe Muncei a sosit
Și de-acolo a zărit
Codrul veșted și ciungit ;
Éră murgul singurel
Obosit, ca vai de el,
Venia'ncet și rânchezând,
Din copite scăpărând,

Cu tarnița pe sub fole,
Cu frâu galbên în picióre.
— »Ho, ho, murguțul meu?
Unde-ai lăsat domnul têu
Spune-mi, murgule, curat
Badiul unde mi-ai lăsat?»
— »Eu pe dênsul l'am lăsat
La hotarul încrunțat,
Din pușcuță împușcat,
Din paloșe demicat,
El de-acol ți-a poruncit:
Din partea lui de iosag
Se-i faci o masă de fag,
Ér' din parte-ai de moșie
Se-i faci masă pe vecie!«

BCU Cluj / Central University Library Cluj

La rîul de rêuă.

La rîul de rêuă
Este-o casă nouă
Cu fundul spre mare,
Cu uși cătră sóre,
Acolo-i o ședétóre
De nouë ficióre.
Tóte tort firéză,
Și se desfátéză,
Una lăcriméză,
Când pe fus firéză,
Una mai frumósă,
La chip drăgostósă,
La față duiósă.
— Dar' cine se fie
Copilă brudie,

Care lacrimăză,
Când pe fus firăză?
— E copila gazdei
Tocma'n fruntea mesei.
Mamă-sa lucra,
Și din graiū grăia :
— »Scumpă, fata mea,
Ce-ți este de rând?
Ce ți-a 'ntrat în gând
De tot lacrimezi,
Când pe fus firezi ?«
— »Cum n'oiū lacrima?
Cum n'oiū suspina ?
Că mie mi-au venit
Pețitori dela sfințit :
Un ficior de craiū
Și tu nu mă dai ;
Un fiu de'mpărat
Și tu nu m'ai dat !«
— »Draga mamii, fiică,
D'albă, frumoșică :
Da eu cum te-oiū da ?
Cum te-oiū mărita ?
Că înaltul împărat
Cere cal și comânac ;
La înalta împărătesă
Trebe sugnă de mētasă
Pe margini în aur trasă ;
La înalta împărăție
Trebe multă avuție ;
La patru cumnați
Patru cai gătați ;
La patru cumnate
Patru brăie late ;
La patru sorori
Patru brâne-'n flori !

Nița și iubitul său.

I.

Colo'n josul satului,
In ograda Marcului
Badiu murgu-și potcovesce,
Nița din prag îl privesce,
Cu ochii de-abia zăresce,
Cu gura abia vorbesce :
— »Tu te duci, bădiț, sêrace,
Eu cu dorul têu ce-oiu face?
Ia-mê, bădiț, și pe mine,
Mê fă brâu pe lângă tine ;
De ți-o părea brâuul greu,
Mê fă lumină de sêu
Și mê du din satul meu ;
Mê fă lumină de céră
Și mê du din a mea țeră,
Că tu unde-i înopta
Eu mândru ți-oiu lumina,
Ômenii te-or întreba :
-- »Ce lumină e asta ?«
Êră tu li spune-așa :
— »Asta-i lumină de sêu,
Drăguță din satul meu,
Asta-i lumină de céră,
Drăguță diu a mea țeră«
— »Nițo, Nițo, mila mea,
Eu pe tin' nu te-oiu lua
Până-i lume de asta ;

Pentru că unde mǎerg eu,
Se ferescă Domneǎeu :
Nice-i apă de beut,
Nici loc mǎndru de șeǎut,
Nice iérbă de crescut.«
— »Ia-mě, bădiș, și pe mine,
Că ți-oiũ prinde fórte bine :
 C'am cosișe
 'N nouě vișe,
Și-acelea le-oiũ despletí,
Isvor rece-a isvorí,
Iarbă verde-a rěsărí,
Pe loc mǎndru-i odichní!«
— »Nișo, Nișo, mila mea,
Eu pe tin' nu te-oiũ lua
Până-i lume de asta,
Că mi-e murgul din o joi
Și nu rabdă căte doi,
Și mi-e murgul din Gálați,
Nu rabdă necununați!«
Věǎend Nișo că n'o vrea,
Fórte rěu se supěra,
Ca lumina se topia ;
Ca lumina cea de cěrá,
Când bate věntul afară ;
Se bocia, se těnguia
Și din graiũ așa ǎicea :
— »Dare-ar bunul Dumneǎeu
Se fie pe gǎndul meu :
Dumneǎeu te'nvernicescǎ
Cu cărușă calicescǎ ;
Mǎna dréptă ți-o smintescǎ
Și cea stǎngǎ
Ți-o frǎngǎ,
Sě-ți ții frěușul cu dinții
Și se-ți mǎi murgul ca mușii!«

Vêlfu.

Dusu-s'a Vêlfu la vie,
Mândra-l ascepta se vie;
Da'ntre Nistru și'ntre Prut
Vêlfu ciuma o-a vëđut,
Cum vinia drumul mușcând,
Din picióre scăpërând,
Vêlfu murgul l'a oprit,
Cătră ciumă a grăit:
— »D'unde vii, mătușă dragă?
Unde mergi așa cu grabă?«
— »Vêlfule, odorul meu,
Eu vin dela Dumneđu
Se iau suflețelul têu!«
El din graiü așa ăicea:
— »Mătușică draga mea,
Ia calul și armele
Și-mi lungesce ăilele:
Pân'oiü scie-o cărticea
La dómna Ilișca mea:
Se-și mărite fetele,
Că rêmân sermane. . . .
Se și însóre feciorii
Cei înalți ca paltinii
Și frumoși ca păunii;
Și de cumva o-ar' peți
Ea se pôtă credinți,
Că și eu am credințit,
Când cu tin' m'am întêlnit:
Cu un stânjin de pâmênt
Și nu ne-om vedeă mai mult!«

Sandru și iubita sa.

I.

Pe din sus de cea grădină
Merge-o tinără copilă,
Ținând'o Sandru de mână.
— »Lasă-mă, Sandre, de mână,
Se mă bag în ast' grădină,
Se rump două vêsdoguțe,
Se-mi fac mândră cununiță!«
— »Puiculițo dulcea mea,
De mână nu te-oiu lăsa,
Pentru că cununa ta
E în jos la Petrova,
Unde-i cotul
Și slotul,
Șfertaiul
Și talerul!«
— »Frunzuliță de sulcină,
Lasă-mă, Sandre, de mână,
Că eu numai că aud:
Trei tropote de cai murgî,
Trei șuere-a trei voinicî,
Trei voinicî de voinicei
Pe trei pui de călușei,
Și-acea-or fi frații mei
Și-or veni, Sandre, la noi.«
— »Mândrulițo, mândră hăi,
Acea nu-s frații tăi,

Că-i vântuțul Oltului
Pe de-asupra codrului,
Prin crucea molidului,
Pela casa cucului.»

II.

Nici cuvântul nu-și sfârșiră,
Frații ei că și sosiră ;

 Cel mai mare

 Și mai tare

A sărit, i-a 'mbrăcișat,

Cu gura i-a sărutat

Și de-aicea au plecat,

Pela birturi s'au băgat

Și ei numai și-au legat :

 Căpestrele murgilor

 De crucea ferestrelor,

 In butul nevestelor ;

 Curelușa frâielor

 De cerčuțul buților

 In butul fetițelor.

 Cel mai mic

 Și mai voinic

Cu numele Siminic,

S'a sculat

Și-a închinat

Și din graiū a cuvântat :

— »Soră, sorióra mea,

Cu cine-ți place lumea :

 Cu tata ?

 Orī cu mama ?

Orī cu frați, orī cu surori

In cea grădină cu florī ?«

— »Cu tóte, frate, e bine ;

 Și cu tată

 Și cu mamă,

Și cu frați și cu surori
In cea grădină cu flori;
Dar' cu ăștia numai crești;
Și cu soțul vețuiești !«

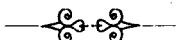

Vălean și iubita sa.

La curțile lui Vălean
Sēmēnat'am măgherean ;
Măghereanu-a vesteđit,
Ēr' Vălean s'a beteđit.

Frunđuľiță de mēr verde,
La capul lui cine șede ?
Șede-o d'albă copiliță,
Alui tinēră drăguță ;
Cu măneca vânt îi trage,
Cu cununa umbră-i face.
Ea din graiū a đis așa :
— »Mēi, Vălene, mila mea,
Scólă-te și nu zăcea,
Că io-aicī nu pot ședeā ;
Că ómenii mē hulesc,
Părinții mē ocărēsc !«
— »Eu d'aicī nu m'oiū scola,
Până când tu imī vei da :
Mure cóptă'n postul mare,
Sloi de gھیāță'n mēzā-varā,
Drob de caș în mēzā-érnā !«
— »Māi, Vălene, marc ești,
Dar' puțin te socoteșci :
Mure cóptă-s ochii tci,
De trei anī mē uit la ei ;
Sloi de gھیāță-i fața ta,

Ce mă iubesc cu dânsa ;
Drob de caș e gura ta,
Vino că te-'oiu săruta
Și de-aicî tu te-i scula!«

Horean și soru-sa.

I.

Sus pe vîrvul muntelui,
Pela casa cucului,
Ce turmă de oi s' vede?
Dară la oi cine șede?
— La oi că șede Horean
Cel cu struț de măgherean ;
Eră la oi cine âmbla?
— La oi âmbla soru-sa.
Soru-sa din graiū grăia,
Lui Horean așa-i dîcea :
— »Uită, frate'n valea lată,
Ce nor de plóie s' gată!«
— »Dudă ești, nebună ești,
Orî tu nu te nădăiești ;
C'acela nu-i nor de plóie,
Ci vinî turcii se te iae!«
Nice vorba nu-și gătără,
Turcii'n strungă s' băgară,
Horean din gură dîcea :
— »Ce căutați p'ăcea?«
— »Căutăm pe soru-ta!«
— »Pe soru-mea nu v'oiu da ;
Ci v'oiu da miori bălăi
S' cante vara pe văi,
V'oiu da oi și cărlănițe,
Ce pasc vara prin poințe!«

— »Noi d'acele n'om lua,
Făr' numai pe soru-ta!«
— »Dacă-i, frate 'ntr'atâta,
Scóte-ți cuțitul din təcã
Și ți taie, frate-o pletencã,
Și-ți fă frânghiï la găleți,
Cã altu nu më mai veđi,
Du-te la un pãltinaș,
Și îți taie-un fluieraș
Cu flueru-i fluiera,
Dor de mine te-a-lãsa;
Taie bumbișorii mei
Și-i pune la mielușei,
Altu n'oiú umbla cu ei;
Când sórele-a rėsãri,
Bumbii mândru or' 'sclipi
Și de mine dor ți-o fi!«

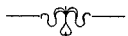
BCU Cluj / Central University Library Cluj

Petrea Bradului.

Ln picioru' vântului,
Sub umbra mălinului
Cântă Petrea Bradului;
Și-așa cântă de cu jele,
Incât frunđa tótă pierë;
Și-așa cântă de duios,
Incât frunđa cade jos.
Nime'n lume nu-'l aude,
Numai mamă-sa din curte;
Numai ea îl auđia
Și din graiú așa ȃcea:
— »Dragul mamii, ficiorele,
Ce cânti tu așa cu jele?
Dragul mamii, fiu frumos,
Ce cânti tu așa duios?»

El din gură cuvânta :
— »Eu, maică, cum n'oiu cânta ?
Când d'acasă am plecat,
Eu, maicuță am lăsat :
Holdele nesămânate,
Mândrele-mi nemăritate ;
Dar' acum la r'enturnat,
Eu, măicuță, am aflat :
Tóte holdele culese,
Mândrele-mi din sat alese.«
— »Dragul mamii, ficiorele,
Nu cânta așa cu jele ;
Dragul mamii, fiu frumos,
Nu cânta așa duios ;
Că mai sunt în lume fete
Mai frumoșe, mai sirete ;
Mai cu nume, mai cu stare,
Car' astéptă măritare ;
Merge-vei și li-i peți,
Dorul ți-'l vei molcomi !«
— »Fie, maică, câte stele,
Dacă nu-s mândrele mele
Cele nalte, sprintenele,
Care m'am iubit cu ele !«

Credința iubitei.

Strigă, strigă,
Cine strigă ?

Strigă Petrea dintre luncă,
Dintre luncă, dintre preluncă,
Dintre cele văi adânci ;
Nime'n lume nu aude
Sbieretele sale crude,

Numai mă-sa-l auđia,
Și din graiū așa dicea :
— »Ce ți-e ție, Petrișor,
Dragul măicuții, ficior ?
Ori merindea ți-ai gătit,
Ori drumul l'ai rătăcit,
Ori junciū i-ai prăpădit ?«
— »Tóte astea, maică, sânt,
Dar' ia eu ce am pățit :
In greu somn am adormit
Sub un nuc mândru 'nfrunđit ;
Vântul tare a suflăt,
Frunđa din nuc a picat,
Și frunđa m'acoperit,
Și la mine a vinit :
Un șerpe Laur-Bălaur,
Pe cap tot cu soldī de aur ;
Și la piele-mī s'a băgat ;
Pe inică máncca
Și-mī mánâncă inima ;
Jumătate o-a mánecat,
Jumătate o-a lăsat,
Jumătate nu o póte
De arme și de cuțite,
De curele țintuite,
Bagă mâna și mi-l scóte !«
— »Ba, eu mâna nu o bag,
Bălaurul sē ți-l trag ;
Fără tine pot trăi,
Fără mână nu pot fi !«
El d'a dóua a strígat,
Munții s'au cutremurat,
Văile au răsúnat,
Apele s'au turburat ;
Nime'n lume nu aude
Sbieretele sale crude ;
Numai iubit tată-sēu,
Din pragul vecinu-sēu ;

Numai el îl auđia
Și din graiū așa ȃicea :
— »Ce ți-e ție, Petrișor,
Al tatii frumos ficior ?
Orī merindea ți-ai gătīt ;
Orī drumul l'ai rătăcit,
Orī juncii i-ai prăpădit ?
— »Tóte astea, tată, sūnt,
Dar' ia eu, ce am pătīt :
In greu somn am adormīt
Sub un nuc mândru 'nfrunđīt ;
Vântul tare a suflăt,
Frunđa din nuc a picăt ;
Frunđa m'a acoperīt
Și la mine a venit :
Un șerpe Laur-Bălaur,
Pe cap tot cu solđi de aur ;
La inimă-mi s'a băgat,
Jumătate o-a măncăt,
Jumătate nu o póte
De arme și de cuțite,
De curele țintuite,
Bagă mâna și mi-l scóte !
— »Ba, eu mâna nu o bag,
Bălaurul sē ți-l trag ;
Fără tine pot trăi,
Fără mână nu pot fi !
Cel d'a treia a strigăt,
Munții s'au cutrēmurat,
Văile s'au tulburat,
Ripele s'au surupat,
Nime'n lume nu aude
Sbieretele sale crude,
Numai puică-sa din curte ;
Numai ea îl auđia
Și din graiū așa ȃicea :
— »Ce ți-e ție, Petrișor,
Iubitul meu pușor ?

Orî merindea ți-ai gătit,
Orî drumul l'ai rătăcit,
Orî juncii i-ai prăpădit?«
— »Tóte astea, puico, sunt,
Dar' ia eu, ce am pățit:
In greu somn am adormit
Sub un nuc mândru 'nfrunđit,
Vântul tare a suflat'
Incât frunđa a picat;
Frunđa m'a acoperit
Și la mine a vinit:
Un șerpe Laur-Bălaur,
Pe cap tot cu soldți de aur;
La inimă-mi s'a băgat,
Jumătate o-a mâncat;
Jumătate nu o póte
De arme și de cuțite,
De curele ținuite,
Bagă mâna și mi-l scóte!«
Puica lui îl asculta,
Mâna dréptă și-o 'ntindea
Și șerpele mi-l scótea;
Dar' n'a fost șerpe-Bălaur,
Ci a fost un brâu de aur.
— »Puiculiță dulcea mea,
Pórtă-l tu dumineca
In butul măicuța-mea;
Pórtă-l tu'n bine și'n rău,
In butul tatălui meu!«

Codrean voinicul.

I.

— „**F**runđuliță de cicórá,
Puiculițo drăgușórá,
Eu pe tine te-am luat,
Spune-mi mă-ta: ce ți-a dat?»

— »Bărbățelul meu oftat,
Mie măicuța mi-a dat:

Muntele cu oiile

Și cósta cu florile!»

— »Vino tu mândră cu mine

Și-mi arată meșdile,

Unde ți-s locurile;

Movilele le-oiu noi

Și-apoi slugile le-or' șci

Și cu nime s'or' sfădi!»

II.

S'au luat pe munte'n sus,

Și ei numai că s'au dus

Pân' pe cóma muntelui,

La fântâna corbului

Când pe cómă ajungea,

Doruț mare îl lovia

Și din graiū așa dicea:

— »Mândro mândruléna mea,

Cântă tu o cânticea

Nu prea mare, micutea,

Ca să fie-anume-a mea;

Că de cumva nu-i cânta,
Mie-aici mi-o fi mörtea,
Şi de cumva nu-i horí
Eu aicea voiú murí!«
— »Măi, Codrene, mila mea,
Când'oiú prinde a cânta,
Munţii s'or cutremura,
Rîpele s'or surupa.
Frunđa'n crâng o suspina,
Ceriu'n lacrimi s'o'mbrăca,
Şi pe min' m'auđí
Vătavul tълharilor
Din scaunul legilor,
El la noi, bade-a vení,
Pe tine te-a omorí
Şi pe mine m'a'ndrăgí!«
— »Mândro, mândruléna mea,
Cântă-mí tu o cânticea,
Nu prea mare, ni micútea,
Ca să fie-anume-a mea!«

III.

Când a prins ea a cânta,
Munţii sę cutremura,
Rîpele sę surupa,
Văile sę tulbura
Fruđa'n crângurí suspina,
Ceriu'n lacrimi sę 'mbrăca.
Şi pe ea o auđia:
Vătavul tълharilor,
Din scaunul legilor
Puse condeiful pe masă,
Băgà capul pe feréstră,
Şi ascultă pe mândra,
Cum îi cântă cânteca.
Când gura i-o auđia,
Nimica nu-i trębuia,

Fără tóte le lăsa
Și la dênșă alerga,
C'a gândit că-i singurea.

Când la dênșii el sosia,
Chivëra'n cap îi clătia,
Și din graiũ așa dicea :
— »Mëi, Codrene, mëi fërtate,
De cumva ai tu dreptate,
Vinde-mĩ tu pușcuța,

Că ce-'i cere eu ți-oiũ da !«

— »Eu pușcuța n'o pot da,

Făr' de mi-o veni mórtea ;

Ér' mórtea de mi-o veni,

Ce-ai cercat al têu o fi !«

— »Mëi, Codrene, mëi fërtate,

De cumva ai tu dreptate,

Vinde-mĩ tu murguțul mie,

Că-'tĩ dau zlotisori o mie !«

— »Murguțul meu nu-i de dat,

Căci când eu l'am cumpërat

Pe cóma lui am jurat.«

— »Mëi, Codrene, mëi fërtate,

De cumva ai tu dreptate,

Vinde-mĩ tu nevasta ta,

Că-'tĩ dau bani cu feria ;

Orĩ ți-oiũ da miori cornute,

Ce cântă vara pe munte,

Orĩ ți-oiũ da miori bálái,

Ce cântă vara pe vãi,

Orĩ ți-oiũ da miĩ bërbëcași,

Ce pasc vara prin buhași,

Că tu'n jos vei scoborí

Și mai mândră-ți vei găsi ;

Orĩ sã ne dãm pe luptate

Și atunci o fi dreptate !«

— »Mëi tëlhare 'mpelițate,

Fã bine mẽ 'ngãduiește

Să vorbesc cu mândra mea,
 Carea de mic mă iubia!«
 El la dânsa s'a'nturnat
 Și din graiü a cuvântat:
 — »Mândro, mândruléna mea,
 Cu cine-acum vei ținé:
 Cu mine, că ți-s bărbat?
 Orî cu ăst om blăstemat?«
 — »Alelei, dihane rea,
 Eu cu tine n'oiü ținea
 Pân'ce capul sus mi-o sta,
 Ci cu badea ăst iubit,
 Nu cu tine-un ticăit,
 Și cu badea ăst' iubit,
 Nu cu tine-un vîj cărunt!«

Când vedea că ȃice-așa
 Fôrte rêu sê supêra
 Și din gură cuvânta:
 — »Mêi telhare, mêi fêrtate,
 Fă bine și 'ngădueste
 Sê-mî bag mâna'n buzunar,
 Sê scot mândru călămar,
 Penișoră și hârtie,
 Că voiesc o carte-a scrie
 La măicuța'n Brașfalău
 Sê-mî trimită copêrșeu:
 Copêrșeu mândru cernit,
 Trupul meu o fi sdrobit,
 Copêrșeu mândru vêrgat,
 Trupul meu o fi sfărmat!«

IV.

Dar' aceea nu era,
 Căci băgă pe drépta sa
 Și el scóse sabia;
 Pe palme mi-o învêrtia,
 La mustețe mi-o cerca,
 La mustețe că prindea

Și-apoi de loc să chitia
Tocma'n vêrvul capului,
Unde-i greu voinicului,
Și de loc că mi-l loviră,
Sângele mi-l năbușia
Și d'a dura să ducea
Pe nedeia muntelui,
Spre fântâna corbului.

Codreanul s'a înturnat

Și din graiū a cuvântat :

— »Alelei, dușmanca mea,

Cu cine-acum vei ținea :

Cu mine că ți-s bărbat ?

Orī cu ăst om blăstemat ?

Cu mine că-s vīj cărunt ?

Orī cu bade-têu de mult ?

Cu mine că-s ticăit ?

Orī cu bade-têu iubit ?

Orī rogi-te de iertare,

C'ai ȃis o vorbă prea mare ?

Și cumva de te-i ruga,

Eu pe tine te-oiū ierta !«

— »Mêi Codrene liftă rea,

Eu cu tine n'oiū ținea,

Că dacă te-i supăra

Și-al meu cap mi-l vei tăia !«

V.

Voinicelul supêrat

De rêsponsul căpêtat

Puterea și-a adunat

Și capul i-a retezat

Și'n desagi i l'a băgat,

La sócră-sa s'a cărat.

Când acolo el sosia,

Sócră-sa 'n cale-i eșia,

Și mereu îl întreba :

— »Ce-ai făcut cu fata mea ?«

— »Sócră, sócră mare ești
Și puțin te socotești,
Pole lungi și minte scurtă,
Femeie nepricepută,
Rogu-te nu mă 'ntreba!«

El în curte a intrat,
După masă s'a băgat,
Sabia'n mână și-a luat,
La sócră-sa s'a 'nturnat
Și din graiū a cuvântat :

— »Sócră, sócră dulcea mea,
Ved, cumcă îmi ești belea,
Dar' caută tu în desagi,
Ți-a trimis fata colaci!«

VI.

Când desagiū i-a deslegat,
Capul fetei l'a aflat,
Și-apoi la ei s'a 'nturnat
Și din graiū a cuvântat :

— »Ce-i mēi, ginere, acēsta,
De mi-ai omorīt tu fata?«

— »Taci, sócră, nu mă 'ntreba,
Că dacā m'oiū supēra
Si-al tēu cap ți l'oiū tăia,
Și în lume m'oiū căra,
Altă mândră mi-oiū căuta,
Mai bună ca fata ta!«

Popa Ilie.

I.

Frunță verde, lemn de plop,
În Sîbiu un protopop, —
Frunță verde de liliē
Anume i popa Ilie,
La plimbare a eșit
Și'n cale a întēlnit :

O tinăra copiliță,
Mândră ca o păuniță.
Cu numele Cătălina,
Dréptă'n mers ca și lumina!
Ilie la ea privia
Și din graiū așa dicea :
— »Cătălină fată d'albă,
Carea lumea 'n bôlă bagă, —
N'am viață cu dulcătă
Pân' nu te sărut în față!
Cătălină cea frumósă,
Și la vorbe pretinósă,
Lasă-te tu de fetie,
Că eu mă las de popie !
Vin' să trecem peste munte
La locuri necunoscute,
Acolo noi să trăim,
Dorul să ni-l potolim
În oraș la București,
Unde-s curțile domnești !«

II.

Frunță verde lemn de fragi,
Peste munte trec doi dragi
Tocma'n țara românescă
Dorul să și-l potolésă !
Frunță verde de lilie,
Anume i popa Ilie
Și-a lăsat a sa preutésă
Și-a fugit c'o puic'alésă !

III.

Când la București sosiră
Ei cu Voda să 'ntélniră ;
Voda 'n calea lor a stat,
Pe mândra popii-a chemat,
De frumsetă-i s'a mirat
Și din graiū a cuvântat :

— »Cătălino! vină 'n casă,
Că te-oiu pune după masă
Și te-oiu face dómna mie,
C'altă sóță nu-mi trebue!
Tu-i trăi cu mine'n pace,
Petrecênd precum îți place,
Eu te-oiu face dómna mare
Și-i trăi cu 'ndestulare!«

IV.

Frunză verde de lilie,
Suspină popa Ilie,
Tot suspină și suspină,
C'a pierdut pe Cătălină, —
Cătălina s'ospêta,
La popa nici că visa!

— —
BCU Cluj / Central University Library Cluj

Minunéua.

I.

Blăstemat'a blăstemat
O tirană de măicuță
P'a ei tinără fātuță:
Să se facă minunea
Să cânte'n codru și ea,
Și să sbóre păsereșce
Și să cânte minuneșce,
Pecum nu să pomeneșce!..
— Și fetița tinerea
S'a făcut o minunea,
Care sbura păsereșce
Și cânta tot minuneșce,
Pecum nu să pomeneșce!..
Din cină până'n prânđit
Cântă'n codrul înverđit;

Din prânz până în gustare,
Cânta ea în codrul mare;
Din gustare până'n cină
Cânta jalnic pe opcină?
Câți pușcași pe drum treceau
Toți în cuibul ei svêrliau
Și pe dînsa o hâșiau
De 'mpușcat nu o puteau, —
Căci micuța minunea
Peste cap se întorcea,
Fată mândră se făcea,
Din suflet adînc ofta,
Ér' din gură cuvînta:
— »Stați pe loc nu săgetați,
Pe mine nu mă 'mpușcați,
Că nu-s pui de păserea,
Ci-s o pruncă tinerea
Prefăcută'n minunea!
Ceva eu vaș întreba:
Dór sunteți din țara mea?
Dór glasul vost' îmi aduce
Dela mama vorbă dulce?»
— »D'ali, dragă minunea,
Noi suntem din țara ta;
Și pe mă-ta o-am vădut
Pită négră frămîntînd
Și din ochi lacrimi vîrsînd!»
— »Dar' pe tata n'ați vădut?»
— »Pe tată-l tîu l'am vădut
La covaciul cel din fund
Un murg negru potcovind
Cu potcove d'ale late,
Ca pre tine să te cate,
Inima lui e sîcată
De jale nestîmpărată!»
— »Mergeți voi la maică-mea
Și să-i spună-ți ei așa:

Pită se nu mai frămênte,
După min' se nu se cânte!
Er' tati-i spuneți așa:
Murgul se nu-l potcovescă,
După mine nu pornescă,
Că pe min' nu m' o afla
Până-i lume de asta;
Că eu până la prânzit
Cânt în codrul înverdit;
Din prânz până în gustare
Cânt eu sus în codrul mare,
Din gustare până'n cină!
Cânt eu jalnic pe opecină!«

II.

Bine vorba nu-și găta
Și'n pasere se schimba
Și pe sus se ridica
Și ca gândul se ducea,
Se ducea în codrul său,
Ca se tragă ér' la rău!

Voinicu'n robie.

I.

Suflă vântul prin crânguțe, —
Tinăr voinic e 'n temniță
Pentr'o biată de drăguță!
Umblă frați cu talerii
Și părinții cu florinții
Doră-l pot răscumpăra, —
Domniî dic că: nu l'or da
Până nu l'or spânzura! —
Și voinicul supărat
De răspunsul căpătat,

Poterea și-a adunat
Și din graiū a cuvântat :
— »Domnilor, cinstiților!
Cinstiți toți de Dumneșeu
Și voiū mai cinstiți și eu!
Lăsați-mē'n voia mea,
Ca sē scriu o cărticea
S'o trimit la mândra mea, —
La mândra mea la Brașeu
Sē-mi gătescă copêrșeu!
Copêrșeu mândru cernit
Sufletului chinuit, —
Și o cruce mohorîta
Tot cu lacrimi zogrăvită!«
— »Scrie, scrie mēi fêrtate,
Trei rēnduri și jumătate —
Scrie, dară te grăbeșce,
Că hoheriul îți sosesce!

II.

Voinicul cel supêrat,
Poterea și-a adunat,
Cartea iute o scriea,
Mândrei sale-o trimetea :
Pe șuierul vântului
Din fundul pămêntului!
Și când cartea a sosit
Și mândra lui o-a citit :
Iute dēnsa s'a gătit
Tot în haine de mētasă,
Pe margini în aur trasă,
Și cu fie
Dintr'o mie,
Ca și ea sē nu mai fie!
Și la drum ea a plecat,
La drăguț a alergat,
Cătră domni a cuvântat :

— »Domnilor cinstiților!
Cinstiți toți de Dumneșeu
Și voiți mai cinstiți și eu!
Slobodiți pe mândrul meu
Să vă rabde Dumneșeu,
Că de nu li-ți slobodi
Pe picióre m'oiu topi!
Êr' de voi li-ți spênzura:
Pe picióre m'oiu usca!
Slobodiți drăguțul meu
Să vă rabde Dumneșeu,
Că mi-oiu vinde rochia
Și voiți plăti temnița!
Mi-oiu vinde inelele
Să vă plătesc fierele!»

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Păunița.

I.

— »Ađi e têrg la Baia-mare,
Tot omul mână ce are,
Numai eu n'am ce mână,
Eu mi-oiu mână nevasta!»
— »Gată-te, nevastă, bine,
Că-i merge la têrg cu mine!
Ia-ți inelul cel suflat,
Băsmăua din Țerigrad!»
— Nevasta a ascultat
Și frumos s'a mai gătat
Din creșcet până'n pămênt
Tot în haine de argint
Și la têrg ea a pornit!
Dar' în cale a 'ntêlnit
Un căne de Turc bêtrân,
Cu barba lui de păgân!
— »Bună điua, Turc bêtrân!»

— »Să trăiești, pui de român!
De vândut ți-e nevasta?»
— »De vândut, frăția ta,
Că de nu ar fi de vânzare
N'as purta-o'n legătore
Prin ăst târg prin Baia-mare!»
Nevăstuța suspina
Și din gură cuvânta:
— »Nu mă da după acesta,
Că eu rău te-oi blăstema, —
Să n'ai cină cu-aședare,
Nici odihnă la culcare:
De sgomotul fierelor,
De plânsul nevestelor,
De jalea ficiorilor,
De plânsul soriilor,
De dorul voinicilor
De plânsul dragutelor!»

II.

Și d'aici ei au plecat
Cu mult dor, cu mult bănat,
Tot d'alungul târgului,
Ținând calea mândrului!
Și'n cale s'au întâlnit
Cu un tinerel voinic,
Roșu, nalt și suptirel,
Mândru, tras ca prin inel!
Voinicul că se opri,
Nevestei una ochi
Și bărbatului grăi:
— »De vândut ți-e nevasta?»
— »De vândut, frăția ta,
Că de n'ar fi de vânzare
N'as purta-o 'n legătore
Prin ăst târg, prin Baia-mare!»
— »Spune-mi: cum o prețuiești?»
— »De trei ori s'o cumpănești:

Odată cu bani mărunți,
Ca sc-mi pară, că-s mai mulți;
A doua: cu gălbenuți;
A treia: cu bani bătuți,
Că-s mai ușori la purtare
Și mai spornici la schimbare!«
Nevesténca suspina
Și cu jale cuvênta:
— »Dare-ar' bunul Dumnețeu
Să fie pe gândul meu:
Bani pe bani să nu s'ajungă
Și pe min' să nu mă vëndă!«
— Bani pe bani să ajungea
Și nevasta să vindea!!..

III.

Când acasă ea pleca
Din gură îmi cuvênta:
— »Mêi voinice, voinicele,
Mêi copile tinerele!
Aidem să ne întrebăm:
Care de unde suntem?
Ca noi neam să nu ne-aflăm!
— »Io-s ficiorul Mărinei
De pe malul Dunărei!«
Nevasta îngălbini
Și din graiū așa grăi:
— »Numele-mi e Păuniță
Și-s a Mărinei — fetiță;
Deci ia-ți baniū, ce ți-ai dat,
Că eu mērg ér' la bărbat!«

Nevesténca.

I.

A făcut mama făcut
Un pruncuț de șîr mai mic ;
Vineri sara l'a făcut,
Sâmbătă l'a botezat,
Duminecă l'a 'nsurat,
Luni la ôste la plecat,
Și atunci așa-mi ȑicea :
— »Măiculițo, dulcea mea,
Ține-mi nevasta frumoșă
Cu ce ai mai scump în casă :
Tot cu turte și cu vin,
Dóră șede până vin !
Maică-sa-i făgăduia
Pân' ce'ncodru s'afunda,
Apoi acasă 'ntorna
Și din gură cuvântă :
— »Vino tu noră cu mine
Să-ți arăt chiliile,
Să veȑi, ce-i în dênsele,
Că io mă tem c'oiu muri,
Slugile te-or amăgi!«

II.

Nevesténca o-ascultă
Și sócră-sa o băgă

Intr'o cas'afurisită
De opt ani ncurățită,
De sóre nestrăbătută
Și de foc neîncăldită.
Ea acolo suspina,
Lui Dumneșeu sē ruga :
— »Porunceșce, Dómne sfinte,
Dómne sfinte și Părinte,
Sē sē 'mpace împēratul
Și ér' sē-mī vină bărbatul ;
Căci acuma m'am urît
De cântecul bróșcelor,
De șuierul șerpilor,
De rēcēla pietrilor!«

III.

Nici anul că nu trecea
Și bărbatul îi venia,
Dar' nevasta nu-și găsia
Și din graiū așa ȃicea :
— »Măiculișo, dulcea mea,
Unde-'mī este nevasta?
Orī nu i-ai dat, ce-am ȃis eu,
De m'a urît așa rēu?«
— »Dragul mamiī, fiu dorit,
Nevasta ta a murit,
Când tu d'acas'ai pornit,
Și numai de dorul tēu
Am băgat-o'n copērșeu!«
— »Măiculișo, dulcea mea,
Vin' arată-mī tu grópa,
Ca sē-mī stîmpēr inima ;
Vin' arată-mī mormēntul,
Ca sē-mī stîmpēr sufletul!«

Maică-sa îl amagia
Și din graiū așa ȃicea !

— »Dragul mamiî fiu dorit,
Grópa e greu de găsit,
Că de când ea a murit
Érbă verde-a răsărit
Şi grópa s'a păjiştit ;
Şi de când o-am îngropat,
Grópa i s'a astupat,
Nu-i nădejde de aflat !

IV.

El afară că-mî eşia
Şi p'acolo se plimba.
Şi-i auđia guriţa,
Cum plângea, se dăolia,
Lui Dumneđeu se ruga :
— »Porunceşce, Dómne sfinte,
Dómne sfinte şi Părinte,
Să se 'mpace împératul
Şi ér' se-mi vină bărbatul ;
Căci acuma m'am urit :
De cântecul bróşcelor,
De şuierul şerpilor,
De rēcéla pietrilor !«

V.

El în casă se băgă,
Cătră mă-sa cuvântă :
— Dă-mi, măicuţo, cheile,
Să descuiú chiliile,
Să ved ce-i în dênsele ?
Că tu ai făcut așa
De mi-ai închis nevasta !«
— »Dragul mamiî ți le-aş da,
Dar' m'am dus până la ríu,
Cheile mi-au fost la bréu
Şi le-am scăpătat în ríu.«
El ómení că şi-a năimit
Şi ríul mi l'au stîrpit,
Dar' cheile n'au găsit.

VI.

Vedând, că mă-sa mințește
Și cheile nu găsește,
Acasă s'a înturnat,
P'un cal roib a'ncălecat
Și la faur s'a cărat
Și din graiū a cuvântat:
— »Faur, faur meșter mare,
Scóte-mă din supărare,
Și-mi gată cheițele,
Că-ți dau bani cu cupele;
Că ia! mama ce-a lucrat,
De când l'a óste-am plecat:
Mi-a închis nevasta mea
In chilia d'a noua!«

VII.

Nici cuvântul nu-și sfērșia,
Faurul chei îi gătia
Și-apoi acasă 'ntorcea,
Ușile le descuia,
Și'ntr'o cas'afurisită,
De opt ani necurățită,
De sóre nestrăbătută
Și de foc neincăldită,
Și-a găsit nevasta sa
Uscată, ca iedera,
Și slabă, ca mușcele,
Cólea primăverile.
El în brață o-a luat
Și tot mestecat i-a dat;
Și numai că trimetea:
 Șapte cărți
 In șapte părți,
Ca să șcie împératul
Patima ce-a pătimit
Și mă-sa ce-a isprăvit.

VIII.

Multă vreme nu trecea
Și toți domniî se strângea
Și legile le făcea :
Cum pe mă-sa s'o omóre.«
Sé o 'mpușce orî s'o lege ?
Orî în temniță s'o bage ?

Dar' nevasta, ânger blând,
Dise cu al sêu cuvânt :

— »Domnilor,
Cinstiților!

Și cinstiți de Dumneșeu
Și v'oiû mai cinsti și eu,
De 'mpușcat n'o împușcați,
In temniță n'o băgați,
Ci mérgă 'n lume și sé ție,
Mie sócră sé nu-mi fie ;
Mérgă'n lume și trăéscă,
Mie sé nu-mi poruncéscă !«

Șoimănel.

I.

Pe deluț, pe delușel
Merge-un tinër voinicel
C'o pruncuță după el.
Voinicul mergea călare
Și pruncuța pe picióre,
Pruncuța din graiû grăia :
— »Șoimănele mila mea !
Fă tu bine și mă ia
Până ce-s mai tinerea,
Că dac'oiû îmbetrâni
Fața mi s'a veștedi,

Ochii mi-or împăngeni
Și părul mi-a cărunți,
La nime n'oiu trebui!«
— »Alelei tu mândra mea!
Eu pe tine te-oiu lua,
Dacă tu mie mi-i da:
Pept rotund de 'mbrățișat,
Buze moi de sărutat!«
— »Șoimănele mila mea!
Eu d'acelea nu ți-oiu da;
Căci mă tem de Dumneșeu,
Că m'a pedepsit prea rău!
Ba dór m'a și pedepsit,
Să n'am loc de odihnit, —
Căci de caut spre ăst isvor
Dor m'ajunge după dor,
De-arunci ochii pe vâlcele
Inima-mă se scaldă 'n jele.
Dorul nu-i dor de draguță,
Ci e dor după măicuță,
Jalea-i pentru surorele,
Pentru-a mele țile grele!«

II.

Dusu-s'au cât s'au mai dus
Pe pârîu la deal în sus!
Și'n cale s'au întêlnit
Cu un tinerel voinic, —
Nici prea mare, nici prea gros,
Cum e omul mai frumos.
Șoimănel la el privia
Și din graiü așa-i țicea:
— »Bună vremea m'ei voinice!
D'unde ești? Ce cauți p'alice?«
— »Să trăiți voi călători!
Eu sunt tata florilor,
Frumosul frumoșilor,

Vitejelul munților
Din țara tîlharilor!
Eu p'aici am rîtăcit
De mult dor, de mult iubit
Dup'o pruncă tinerea
Frumosă numai ca ea:
Nici prea naltă, nici prea mică,
Cum e mândra mai voinică!
Și pe tin' te-aș întreba:
Nu cumva acésta-i ea!
— »Ce grăiești tu mîi fîrtate?
Nu mi-i face nedreptate
Să-mî iai mândra frumoșea,
Care m'am iubit cu ea?»
- - »Ba o iau, deu, și o duc
Peste lunca cu bulbuc,
Peste valea cu bujor,
Peste lunca cea cu dor,
Unde iarba-i șovêrcosă
Și viața drăgostosă!
— »Și eu jur pe legea mea,
Că nici când n'o fi a ta!
— »Dacă nu vrei să mi-o dai,
Caută'n luptă să te dai!»...

Luptă mare se'nclêșta,
Dar' Șoimănel nu sê da,
Nice mort, nici împușcat,
Nici de paloș dimicat,
Cînvêrtia sabia sa,
Capul lotrului ciunta
Și-apoi pe braț mi-l punea
Și d'a dur'a mi-l dădea:
Peste valea cu bujorul,
Peste silha cea cu dorul,
Unde iarba-i șovêrcosă
Și viața drăgostosă!

III.

Și d'aici ér' au plecat
Peste codrul aburat!
Dar' în vârful muntelui
La fântâna corbului
Intêlniră trei voinici.
Culegênd flori d'arșenicî.
Șoimănel stă și se uită
Și din gură le cuvântă:
— »Bună vremea trei voinici!
Ce lucrați singuri p'aici?»
— »Ce lucrăm nu-i grija ta!
Dar' una te-am întreba:
— »Nu ne vinđi tu pruncața?
Că ne place la umblat
Și de rîsu-i desmerdat;
Ne plac ochișorii ei,
Că-s destul de frumoșei;
Ne plac a ei buzișore,
Că-s destul de rumenióre!
Spune, vinđi-o, mîi fêrtate?
Că de nu — aid' la luptate
Și-apoi șcin, c'o fi dreptate!»
Șoimănel stă și se uită
Și din gură le cuvântă:
— »Eu puicuța nu mi-oiŭ vinde
Chiar' ceriul de s'ar' aprinde;
Ci v'oiŭ vinde murgul meu,
Că-i din neam de paraleu, —
Orî v'oiŭ vinde miorele,
Ce pasc vara prin vâlcele, —
Orî v'oiŭ vinde oi cornute,
Ce cântă vara pe munte!»
— »Noi d'accea n'om lua,
Făr' numai pe mândra ta!»
— »Și eu mândra nu v'oiŭ da
Până capul sus mi-o sta!

Ascultați voi trei voinici?
Faceți-mi drumul p'aici
Să mă duc la maică-mea
Să-și vadă pe noru-sa!
Că v'oiu da miî bərbecași,
Ce pasc vara prin buhași;
V'oiu da miei și cârlănițe,
Ce pasc vara'n poenițe!«
— »Noi d'acelea n'om lua,
Ci-om lua pe mândra ta!«
— »Aleleî dar' trei voinici!
Dacă e să mor aici,
Lăsa-ți-mă ca să scriu
Carte mamiî la Sîbiu,
Să plătescă slujbă 'n sat,
Că și eu m'am însurat
Sus în casa cucului
La fântâna corbului!«

BCU Cluj, Central University Library Cluj

IV.

Voiniciî pace-i dădea, —
Șoimănel cartea sciea;
Și când cartea 'mpătura
Voiniciî ér' întreba:
— »Da-i-ne mândra orî ba?«
— »Nu vi-o dau, că e a mea
Și m'ar' duré inima!«
Voiniciî se supărau
Și din graiū așa diceau:
— »Șoimănele,
Voinicele!

De n'o dai ești mort aici
In poiana cu bulbucî!!«
Și acestea când diceau
Pe Șoiman ei îl prindeau;
Dar' Șoiman nu se lăsa,
Ci în luptă se 'ncleșta, —

Pe toți trei mi-i arunca :
Unu'n deal și altu'n vale,
Unul mort, jos lângă cale ;
Și-apoi mândra și-o lua
Și cu dânsa se ducea
La iubită maică-sa :
Să-și vadă pe noru-sa !

Fata lui Novac.

Strigă fata lui Novac,
A lui Novac cel găzdac :
— »Pe min' badea m'a lua,
Că mie tata mi-a da :
O turmă mare de oi
Și-apoi păcurari vre-o doi !
Strigă fata cea săracă
Din cel țermure de apă :
— »Pe min' badea m'a lua,
Că mie tata mi-a da :
Mândrii ochișorii mei,
Că-s destul de frumușei
Și s'o 'ndestuli cu ei !
Strigă fata lui Novac,
A lui Novac cel găzdac :
— »Pe min' badea m'a lua,
Că mie tata mi-a da :
Un pluguț cu șese boi
Și cu pogănici vre-o doi !
Strigă fata cea săracă
Din cel țermure de apă :
— »Pe min' badea m'a lua,
Că mie tata mi-a da :
Numai gurișora mea,

Că-i destul de frumoşa
Şi s'o mulţemî cu ea!
Căci fata bogatului
Las'o'n şcirea dracului!
 Şede trunchiū
 Ca ursu'n unghiū
 Şi face cu genele,
 Ca buha cu penele;
Şede cu trei călţi în dinţi,
Bat'o patru-şeci de sfinţi!«

Voinicul şi mamă=sa.

Pe cel deal îndelungat
Merge un car înferecat, Library Cluj
 Ér' în car îngândurat
Stă un voinicel legat.
El plângea şi se bocea,
Mă-sa p'ângă car mergea
Şi din graiū cu dor şicea:
— »Dragii mei, bădirăşoi!
Lăsaţi caru 'nceţişor,
Că duceţi p'al meu ficior;
Lăsaţi carul, cum vréu eu,
C'acesta-i ficiorul meu!
Pentru el orî când v'oiū da
Talerii tot cu merţa,
Galbinii cu feria!«
 Ér' ficiorul suspina
Şi cu jele cuvênta:
— »Lasă-ţi mamă, baniî tei,
Că mie nu mi-i de ei!
Lasă-ţi baniî la focul,
Că-mî mâncaşi tu norocul!

Când eram eu tinerel,
Tinerel și voinicel,
Furam stupi de prin livezi
Și-i duceam în codrii verzi;
Furam cepe din grădine
Și custurii dela vecine;
Tóte le-aduceam la tine;
Când eram de patru ai
Furam boi și furam cai;
Furam vaci cu viței mici
Și-acelea m'au pus aici!
— »Taci, fiule, nu mai plânge,
Nu vèrsa lacrimi de sânge!
Că Domnul ți-o ajuta
Și d'aicea vei scăpa!«
— »D'ali, maică, dulcea mea,
Nu păzi cu vorba-ți grea!
Orî dóră îți pare rău
După călușelul meu,
Orî după grajdul cel rău?»
— »Feciorele scumpul meu!
Mie, dèu, nu-mi pare rău:
Nice după calul tèu,
Nici după grajdul cel rău,
Făr' după sufletul tèu!»

Iléna Gușuléna.

I.

Prin cea dragă de Poiană
Merge Léna Gușuléna,
Și-așa-i dice sfântul sóre:
»Du-te, Ilénă, mai tare,
Că vine Dunărea mare!«
— »Las' să vie, se mă mâie,
Că n'am tată se mă ție,

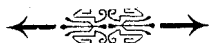
Nici mamă să mă mângâie!
Nu am tată să mă cerce,
Nici mamă să mă îmbrece!
Nu am tată să mă caute,
Nici mamă să-mi ție parte!
Mama-i sub pajiște verde,
Tata-i viu, dar' nu mă crede!«
Și așa țice sfântul sóre:
— »Du-te Iléna mai tare,
Că vine o plóie mare!«
— »Sóre sfinte
Și părinte!
Acela nu-i nor de plóie,
Ci vin Turcii să mă iae;
Să mă iae, domnea-i bată,
Că m'au mai luat odată!«

II.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Abia vorba și-o sfêrșia
Și Turcii la ea sosia,
Pe Iléna mi-o prindea
Și la ochi că mi-o lega
Și cu dênsa să ducea
Pe un drum pe »Dealul mare«
Până ce sosia la Mare!
Aici Turcii s'au oprit,
Êr' Iléna li-a grăit:
— »Dragii mei voi Turci frumoși
Mai lăsați-mă pe jos
Să-mi rēdic baerile,
Că-mi mânâncă umerile!«
Turcii pace îi dădea,
Êr' Iléna să făcea
Póle albe-a sufulca,
Cisme roși a descuța,
Baerile-a rēdica . . .
Și acestea când făcea
In mare să arunca

Și din graiū așa ȃicea :
— »Decât mândră Turcilor
Mai bin' smólă pietrilor
Și cotlone racilor !«

Rěsbunarea.

I.

In picior la curmătură
Cântă-un voinicel din gură :
— »Sunt străin și sunt sărac,
Nimeni nu sunt pe plac
Mândra nu mă mai iubeșce,
Tótă lumea mă ureșce !
Tót voinicu-i fericit
Numai eu sunt piedepsit ;
Tótă lumea-i cu noroc
Numai eu ard ca în foc.
Cine vede și nu crede,
Nu mai calce iarbă verde ;
Cine ȃice, că mi-e bine
Pățiměscă ca și mine !«
Nime'n lume n'auȃia,
Nime'n lume nu scia
Num'o fată tinerea
Frumósă numai ca ea :
Cu păpuci noi în picióre,
Cu cămeșă ca o flóre,
Cu talpanul narangiu,
Cu cosițe pân' la brěu.
Și din graiū așa ȃicea :
— »Auȃi, maică, pe badea
Cum doineșce hora mea !
Peptu-mi arde de mă stěng,
Rěu věnt bate de mă frâng,

Spune-mă, maică, ce se fac
De durere ca se scap?«
— »Fetișoră puiul meu!
Ascultă tu ce-ți spun eu:
Dacă-ți pare că-i departe
Ia pana și-i scrie carte
Pe de latură
Cu bănatură,
La mijloc
Pară de foc, —
Ér' în patru cornurele
Un dor mestecat cu jele,
Cu jelea inimei tele! —
Ér' de-ți pare-apropior,
Mergă la dănsul iutișor,
Că ți-o fi drumul ușor!«

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Abia vorba și-a gătat
Și fetița i-a plecat
Tot d'alungul drumului,
Pân' pe badea l'a aflat
Și din graiū i-a cuvântat:
— »De tinără m'ai iubit,
De grabă m'ai părăsit;
Mult am stat și-am așteptat
Să te ved éránturnat;
Stat'ai anī și n'ai întors
Inima'n mine s'a stors!
Stat'ai anī și n'ai venit
Inima mi s'a topit,
Ca o flóre-am veșteđit
De mult dor, de mult urít!
Da-vei samă, tu, nu eu,
Năntea lui Dumneđeu,
De nu-aicī, în ceea lume,
Că m'ai părăsit pe mine,

Că din mândră floriceă
Nu-i mai bună de nemică ;
Șciu că plată vei avé
Dupăcum ți-s'a cădé!«
Voinicelul lăcrima
Și din gură cuvânta :
— »Nu-i de vină gura mea,
Ci-i de vină gura ta,
Că tu pe min' m'ai hulit
Și cu alții te-ai iubit!
Du-te dar' la maică-ta
Și îi spune ei așa :
Că mai mult nu m'a vedé
Până lumea'n sus va sta,
Că mi-oiŭ lua straele,
Straele buhaele
Și le-oiŭ duce 'ntre hotară
Și li-oiŭ dare foc și pară
Se vadă și mândra mea,
Că mai mult nu mi-e de ea!«

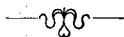

Cetan.

La crășmuța lui Cetan
Bea un voinic Ardelean
Cu prășnele aurie,
Cu cușmuța brumărie,
Cu prășnele la curea,
Cu piștôle pe sub ea ;
Cu piștôle argințite,
Cu hânghere ascuțite !
Voinicelul chiotia,
Din ploscă mereu golia,
Er' Cetan așa-i dicea :
— »Măi voinice mila mea !
Te păzia de mórtea grea,

Că ast-nópte am visat
C'aveai pușcă fără pat,
Éră piștólele tele
Le-am visat fără oțele,
Apoi flintulița ta
O-am visat fără vergea!«
Voinicelul răspundea :
— »Măi Cetane pómă rea!
Te păzia de vorba grea,
Că m'oiũ da pe dup'un fag
Și ți-oiũ trage-un glonț prin cap,
Ca să șci și tu prea bine,
Că eu n'am frică de tine,
Căci am arme oțelite
Și băltage țintuite!
Cetan se tot prefăcea
Până sabia-'și găsia
Apoi din gură dicea :
— »Legea ta codru ciungit!
Mulți voinici am prăpădit,
Mulți voinici și mulți flecăi
Tineri, tari ca neșce smei, —
Dar' pe tin' liftă spurcată
Se nu te-omor din odată!!«
Și cum dânsul cuvânta
Cătră voinic se 'ntindea
Și-i da o lovirea grea
La rățezul părului,
Jos la furca pieptului,
Unde-i greu voinicului!
Voinicelul jos cădea
Și din graiũ așa dicea :
— »Măi, Cetene pómă rea!
Multe brațe-ai doborit,
Multe case-ai sērăcit —
Dar' ađi stéua ți-a perit!
Pune-ți tu pușcuța jos
Se te prindem sánetos;

Căci sē ŝci, că te 'ncurjoră
Dece voinici cu toporă,
Er' de ti-i împotriví
Aici mórtea ŝi-i găŝí!«
Abia vorba ŝ-o sfērŝia
Ŝi în casă năvălia
Dece ficiorí cu toporă,
Ca pre Cetan se-l omóră
Cum mi-l vėd ŝi mi-l ochesc
Cu funii îl sfăcuiesc
Ŝi mi-l duc la închisóre
Se nu vadă mândrul sóre!

Dorul ostaşului.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dis'a dómne măicuţa,
Măicuţa ŝi mândruţa, —
Bădiŝii ostaşului
Din ŝara Ardealului:
— »Frunďă verde de sėcfiu,
Cum vei merge ca se ŝciu?«
Eră el li-a dat răspuns
Prin un puiuŝ de albină:
— »Vină mândruliŝă vină,
Unde tu vei auŝi
Dobele dobălind,
Căprarii pe noi strîgând!
Pe drumul Rėteagului
In fruntea ŝireagului
Pe murg negru de un an
Tocmai lângă căpitan!«
Multă vreme nu trecea
Ŝi mândru lui se gătia
Ŝi la dēnsul se ducea,

Și mergea puica mergea,
Pământul nici atingea!
Și când sóre apunea
Și când luna răsăria
Etă colo'n depărtare
Un voinic pe-un murg călare,
Ce fugea ca pasérea,
Când vede primeșdia.

Mândra iui în loc stătea
Și din gură cuvânta :
— »Struț frumos, mândru 'ncrăngat,
Călăreț frumos gătat
Se nu-ți fie cu bănat, —
Drumul unde-ai apucat
De ți-e murgul asudat?«

— »Merg la mândra mea frumósă,
Că m'aștéptă des cu masă,
Sara tot cu sorbitură,
Diminéța cu friptură,
Sara cu plosca cu vin,
Diminéța cu cald sîn!«

— »Măi voinice voinicele,
Strânge-ți murgul în zăbrele,
Strânge-l tare și nu prea,
Că eu sunt drăguța ta!«

Voinicu 'n față roșia
Și din graiū așa dicea :
— »Dacă tu ești draga mea,
Vin' cu mine'n codrul verde
Unde căpitanul șede
Se cer dela el iertatare
Până mâni la prânzul mare !

Mândruța îl asculta
Și cu dânsul se ducea
Pân' la căpitan sosia,
Acolo când se vedea
Voinicul din graiū dicea :
— »Căpitan domnule drag

Sloboði-mě de sub steag,
C'a venit cine mi-i drag! —
Căpitan domnule dulce
Sloboði-mě de sub cruce,
C'a venit cine mi-i dulce!«
Se-i dau gură, că se duce!«

Rujălina.

I.

Mândra Rujălină
Flóre din grădină
Intr'o ți de vară
A eșit afară ;
Prin grădină mbla, University Library Cluj
Cu florî s'ngâna ;
Dar' o viorică
D'albă frumușică
Cade și s'ncchină
Și astfel suspină :
— »Mândră Rujălină
Flóre din grădină,
Pliveșce-mě bine,
Că astăđi orî mîne
Eu rămân de tine!«
— »Viorică mică,
D'albă frumușică,
Cum se te plivesc ?
Cum se te tocmesc ?
Că nū șciu mai bine,
Of, s'erman de mine!«
— »Mândră Rujălină,
Flóre din grădină,
Vântul se pornesce,
Dă-i și mă pliveșce,

Cu parí mẽ popreșce,
Că tu mi-i lăsa
Și ti mărita
Dup'un ficiorel
Tinēr frumușel
Inalt și subțire
Și sdravên din fire!«
— »Viorică mică
D'albă frumușică,
Nu vorbi 'nzădar,
Că eu n'am hăbar
D'a mẽ mărita
Și a te lăsa
Pe mâne străine,
Of, amar de mine!«
— »Mândră Rujălină,
Flóre din grădină,
La tu un ulcior
Și-l du la isvor
Și-l împle cu apă
Și vin' de m'adapă,
Că tu mi-i lăsa
Și ti mărita,
Și nim' m'a uda!«
— »Viorică mică,
D'albă frumușică,
Nu vorbi în glumă,
Nu fi tu nebună,
Că nu te-oiu lăsa,
Nici m'oiu mărita
Chiar' de ar' veni
Un craiū a peți,
Orī un împărat
Frumos și găzdac
Și eu nu m'oiu duce
Pentru sfânta cruce,
Ci-oiu ședé 'n grădină
Lângă cea stupină,

Și m'oiu desfăta
De frumseța ta!
— »Mândră Rujălină,
Flóre din grădină,
Du-te la stupină
Și-acolo te-ascunde,
Că acuș te-a prinde
Acel ficiorel
Tinēr frumușel
Ce stă și pândește,
Pe tin' te ochesce!
— »Viorică mică,
D'albă frumușică
Acel ficiorel
Tinēr frumușel,
Ce stă și pândește
Pe min' mă ochesce
E inaşul nost',
Șci tu: acel prost,
Ce șede la sóre,
Când inima-'l dóre
După cea fetiță
D'albă albiniță,
Ce taica o duse
Și'n mormânt o puse.
El stă și pândește
Dór' mi o zărește
La dânsul venind,
Din buze zimbind!
— »Mândră Rujălină,
Flóre din grădină,
Fără nebuneșci
De așa grăiesci;
Dór' te-a fărmeocat
Acel smeu turbat,
Ce stă lângă mine
Și privé la tine;
Ce stă suspinând,

Un nor așteptând,
Unde se s'arunce,
Pe tin' se te-apuce
Și se mi-se ducă,
Ca și o nălucă
Prin céța de nor
Pân' la cel isvor
Plin de apă vie,
Se-ți duc și ție,
Ca se mi-l iubești,
De el se grijești,
Ca-și o borésă
Bună și alésă!«
— »Viorică mică,
D'albă frumușică
Acela nu-i směu,
Că e parul tđu,
Căre te popreșce,
De vânt te fereșce
Sě nu mi te rumpă,,
Că tu ești mai scumpă
Aici în grădină
Pâng'a mea stupină.

Nu fi dar' nebună,
Nu căuta în lună
La céța de nor,
Ce pórtă un dor
A směului, care
Zace în cărare
Mort și împușcat
D'un fiu de'mpěrat!«
— »Mândră Rujălină,
Flóre din grădină,
Eu nu sunt nebună,
Nice caut în lună
La céța de nor,
Ce pórtă ũn dor

A smēului, care
Zace în cărare
Mort și împușcat,
D'un fiu de'mpērat;
Ci caut la stupină,
Că-i cu ómenī plină,
Carī acum d'un an
Îmī croiesc un plan:
Cum mi te-ar' lua
Dela mamă-ta?
Și se mi te care
Din colo de mare,
Unde iarba creșce,
Flórea înfloreșce
Și nime-o 'ngrijeșce!»
— »Viorică mică,
D'albă frumușică,
Acéstă stupină
Nu-i cu ómeni plină;
Ci îs albinițe
Ce es din cosnițe
Diua până'n zori
Și sbórá prin flori
De adună miere
In celi găurele;
Și adună céră
Și-apoi sbórá érá.

Veđi dar' viorică
D'albă frumușică,
Ele sfātuiesc,
Ele plănuiesc
Și nu cotēngani,
Ce umblă cu ani
Se fure copile
Mândre ca și mine!»
— »Mândră Rujălină,
Flóre din grădină,

Vino lângă mine,
Că e rău de tine;
In frunze te bagă,
Nime se'nțelégă,
C'acum ești pierdută,
De inaș vëndută
Celui Turc frumos,
La ochi luminos,
Ce vine rîdënd,
Din cobuz cãntãnd;
Ce vine cãlare
Pe un cal nu mare,
Dar' iute ca vëndul
Și ușor ca gãndul.

Vino și te-ascunde,
Că acuș te-a prinde,
Cãlare te-a pune
Și te-a duce'n lume. University Library Cluj
Mai mult nu-i vedea
P'a ta viorea!»

II.

Vreamea îmi trecea
Și Turcul sosia
Și din graiũ dïcea:
— »Rujãlina mea,
D'albã frumușea,
Vino tu cu mine,
C'a fi bin' de tine;
Vin' de voie bunã
Și nu fi nebunã,
Cã te-oiũ fa borésã
Mãndrã și alésã;
In lume ca tine
Nu o mai fi nime!»
— »Turcule pãgãn,
Dac'ai fi Român,

Mă jur p'a mea cruce,
Cu tine m'aș duce ;
Dar' ești lege rea
Și nu-mi stric a mea ;
Ești lege turcască,
Viță păgânescă !«

Turcul sta ce sta
Și-apoi mi-o prindea
Și'n șea mi-o svêrlia
Și cu ea fugea,
Pămênt n'atingea ;
Mamă-sa plângea
Și cu dor ȕicea :

— »Mândră Rujălină,
Flóre din grădină,

Légă a ta jale

În viț de mărgele

Și o dă la vânt

Din fund de pămênt

Se mi-o aducă mie,

Nime se nu șcie !«

— Mândra Rujălină,

Flóre din grădină

Pe loc se opria

Și din graiũ ȕicea :

— »Acum a trecut

De trimes mai mult

A mea jale grea

Pe viț de mărgea,

Că-s la Turc soție

D'acum pe vecie !«

Marcu și Turcii.

I.

La crășmuța cea din deal
Bea Marcul cel din Ardeal,
Marcul bea vin îndulcit
Până s'a cam șumenit ;
Éră muma Marcului
Din mijlocul satului
La dânsul se repeșia
Și din graiü așa dicea :
— »Tu, Marcule, mila mea
Nu ședé'n crășmă a bé,
Că săraci om rămâne
Și nemică n'om avé!
Dă-ți piștölele pe boi,
Că mai am acasă doi ;
Ér' clopul cel înstruțat
P'un pluguț încobgilat !«
— »Măiculiță dulcea mea,
Pogănici pe cin' mi-i da ?«
— »Pe soru-ta Măriuca,
Că șcie boii mâna !«

II.

Marcu mult nu aștepta
Și el boi își cumpăra
Și cu plugul se ducea

Colo'n jos pe șesurele
La moșia mamiî sele.

Când acolo îmi sosia
Soru-sa din graiū dîcea :

— »D'ali, frate frățiore,
Caută'n jos pe șesurele,
Că-s mălaie răsărite,

Cânepile înflorite
Și cureche răsădite!«

Êră Marcul îi dîcea :

— »Sorióră dulcea mea,

Nu-s mălaie răsărite,

Nice câncpî înflorite,

Nici cureche răsădite,

Ci îs Turciî

Păgânii

Vin la tine a peti!«

— »Las se vie țapa-i mance,

Că după ei nu m'oiū duce

Numai mórta și 'mpușcată,

De săgétă săgetată,

Că de aia morî îndată!«

III.

Abia vorba și-o gătia

Și Turciî la ei sosia

Și din graiū așa dîcea :

— »Marcule

Voinicule,

Dă-ne tu pogăniciul,

Că de nu-ți tăiem capul!«

— »Turcilor

Păgănilor,

Eu pogăniciū nu v'oiū da

Până capul sus mi-a sta,

Că c'o mână boii mân,

Cu una de córne țin!«

Turcii chiorîş se uita
Şi-apoi éráşî cuvênta :

— »Marcule

Voinicule,

Dă-ne tu pogăniciul,
Că de nu-ţi tăiem capul!«

Marcul sta, se miorlăia

Şi din graiū aşa đicea :

— »Turcilor

Păgânilor !

Lăsaţi-mê 'n voia mea,

Ca se scriu o cărticea

S'o trimit la maică-mea

Se şcie de mórtea-mi grea !«

Turcii ruga-i asculta,

Dar' aceea nu era . . .

Căci el iute se'nvêrtia

Printre Turci de-i prăbuşia

Şi d'acolo se ducea

Până'n cale se tëlنيا

Cu iubită mamă-sa.

Mamă-sa îl întreba :

— »Măi Marcule mila mea,

Putut'ai ceva ara ?«

Érá el îi răspundea :

— »Am arat şi-am sămênat

Numai snopiî n'am legat !«

Mamă-sa s'a spăriat

Şi acol' a alergat,

Ce-a vêđut s'a spăriat

Şi'n dèrept a înturnat

Şi din graiū a cuvêntat :

— »Tu Marcule mila mea,

Nu te-a durut inima

Atâta sânge a prăda ?«

Érá el aşa-i đicea :

— »Măiculiţă dulcea mea,

Nu ești mamă la pruncuți,
Ci ești mândră la Turcuți;
Nu ești mamă la prunci mici,
Ci ești mândră la voinici!»

Măriuța.

— »D'auđi lele Măriuța,
Cum te strigă cucu'n frunđa?»

— »Ba, acela nu-i cucul,
Că-i ciobanul sêracul,
El mă strigă ca cucul:
Merge-oiu eu după dênsul?

Da' las' se strige,

Țapa-l mance,
Că după ei nu m'oiu duce:

Căci când dragostea-i mai dulce
El ia bota și se duce!»

— »D'auđi lele Măriuța,
Cum te strigă cucu'n frunđa?»

— »Ba, acela nu-i cucul,
Că-i ostașul sêracul
El mă strigă ca cucul:
Merge-oiu eu după dênsul?»

Da' las' se strige,

Țapa-l mance,
Că după el nu m'oiu duce;

Căci ostașul e ca banul
Și îi ducî dorul cu anul,

Și ostașu-i ca frunđa,
Și-i ducî dorul cu vara!»

— »D'auđi lele Măriuța,
Cum te strigă cucu'n frunđa?»

— »Ba, acela nu-i cucul,
Că-i bădița dascălul,

El mă strîgă ca cucul:
Merge-oiu eu după dînsul?
Da' las' se strîge,
Țapa-'l mînce,
Că după el tot m'oiu duce,
C'oiu eși pîna'n portiță
Și-oiu fi dîmnă dăscăliță!«

Stefan Vodă și Giricuța.

I.

La masă de os de pesce
Béu boierii voinicesce,
Ei tot béu, se veselesc,
Pe Domnedeu pomenesc,
Numai domnul Ștefan Vodă
Nice bé, nice mânâncă,
Nice face voie bună
Cu ceialaltî dimpreună.
Éră unul dintre ei
Vechiu boieriu al Moldovei,
Afară că mi-a eșit,
Frumos glaș mi-a auđit,
Un glas frumos de voinic,
De voinic de păharnic,
Și-un vers frumos de cobuz
Dulce sunând la auz,
Cum glasul l'a auđit
În lontru s'a repeđit
Și din gură a grăit:
— »Dîmne, dîmne Ștefan Vodă,
Nice bei, nice mânâncă,
Nici te duci ca se te culci,
Nice faci o voie bună,
Cum e datina română!«

Stefan Vodă cuvânta :
— »Cum'oiu bé, cum'oiu mânca?
Și în pat cum m'oiu culca?
Că de-acasă când plecaiū
Eu numai că îmi uitaiū
Al meu paloș în feréstă
Cu-ascuțitul cătră casă,
Cu mânunchiul cătră masă,
 Și-am un Sfăt
 Neîntelept,
Ce cu paloșul de-ambla,
Verde iarbă n'a călca
Până-i lume de asta!«
 Abia vorba și-a sfârșit,
Cătră cociș a grăit :
— »Pune-mă șéua pe murgul
Cel cu pèrul ca corbul
Și iute ca fulgerul!«
Cocișul mi-l asculta,
Iute 'n grajd că se băga
Pe murgul că mi-l scotea,
La fântână mi-l ducea,
Cu cersala-'l cersela,
Cu șéua mi-l înșeua,
Cu cinga mi-l încinga,
Cu frâul mi-l înfrâua,
La scări mi-l alătura,
Èr' Stefan din curți eșia
Și pe murg mi s'asvêrlia
Și--apoi pintenî îi dădea
Și ca vântul se ducea :
Preste plaiurî preste luncî,
Preste văi, preste prelučí,
Preste munți și riúrele,
Cântând doina lui de jele...

II.

Când acasă a sosit,
La față a'ngălbinit,

La frunte s'a încrețit
Și din gură a grăit:
— »Giricuță draga mea,
Ceva eu te-aș întreba...!«
Giricuța-i se'nchina
Și din Gură cuvânta:
— »Poftesce, Măria Ta...
Ceace mi-i întreba,
Sciu eu sama cum mi-oiu da...«

Atunci Stefan cuvânta:

— „Giricuță draga mea,
Ce ți-e patul deșternut?
Căpătâiul tîrnuit?
Ori dóră te-ai bolnăvit
Și cu patul te-ai sfădit?«
Giricuța-'n loc stătea
Și cu jale-i răspundea:
— »Sănătos Măria-Ta...
Eu nice m'am bolnăvit,
Nicî cu patul m'am sfădit;
Ci m'am dus până-'n grădină
După apă la fântână;
Pân' de-acolo-am înturnat,
Un Sfăt aici a intrat
Și în pat mi-s'a culcat!«
— »Bine, bine dulcea mea,
Dacă e tréba așa,
Adă-mî tu cheițele
Se-mî deschid pivnițele
Se vîd ce-i în dênsele!«

Giricuța-i răspundea:

— »Cheile nu ți li-oiu da,
C'a venit un Sfăt din sat,
Cu cheile s'a jucat
Și in foc le-a aruncat!«
Ștefan rău s'a supărat
Și din graiū a cuvântat:

— »Adă-mi tu cheițele
Se-mi deschid pivnițele
Se vęd ce-i în dęnosele,
Că ori cât vei șovęrca
De mine nu vei scăpa!«

Giricuța-i cuvęnta :

— »Sănętos Măria-Ta...
Cheile nu ți li-oiu da
Ori și cât mi-i întreba,
C'a venit un Sfăt din sat,
Cu cheile s'au jucat
Și-n fântână le-a țipat!«

III.

Stefan ómeni și-a năimit
Și fântâna o-au stęrpit,
Dar' pe chei nu le-a găsit;
Apoi din graiu la grăit;

— »Giricuță draga mea,
Ascultă-mi rogarea mea
Și-mi caută cheițele
Se-mi deschid pivnițele
Se vęd ce-i în dęnosele:
Că dacă nu mi li-i da
O fi vai de pielea ta!«
— »Sănătos Măria-Ta...
Eu cheile ți le-aș da,
Dar' imi tem vieța mea,
C'am făcut un lucru mare
Fără de asēmęnare;
Am închis adecă-un Sfăt
Și mă tem se ți-l aręt!
Dar' de-mi spui, că mi-i ierta,
Eu cheile ți li-oiu da!«

Stefan Vodă cuvęnta :

— »Giricuță dulcea mea,
Adă-mi tu cheițele

Se-mi deschid pivnițele :
Se vęd ce-i în dęnosele !«

Giricuța-l asculta
Și cheile i le da ;
Pivnițele deschidea
Și acolo îmi găsia :
Un Sfăt sprinten și voinic
Din viță de păharnic.
Stefan cum de el a dat
Pe loc mi l'a întrebat :

— »Spune-mi aici ce-ai cătat ?
Că de minc-i fi iertat !«
— »Stefane Măria-Ta . . .

Asta nu e vina mea,
Că-i vina la féta ta,
Că ea m'a închis aicea !
Dar' mă rog Măria-Ta . . .

Se-mi dai drumul de-acólea, Cluj
Că de-am făcut vre-un rău,
Nu-mi ajute Domneđeu !«

Atunci Ștefan cuvęnta :
— »Bine, bine te-oiu ierta,
Dacă tu cuvęnt mi-i da,
C'aici mai mult nu-i întra !«

— »Stefane Măria-Ta . . .
Eu mă jur pe legea mea,
C'aici mai mult n'oiu întra
Până-i lume de asta !«

Atunci Ștefan cuvęnta :
— »Eu te iert supusul meu,
Dar' de-ai făcut ceva rău
Nu-ți ajute Domneđeu,
Că mi-ai fript obrazul meu !«

Sfătul mult n'a acceptat
Și de-aice s'a cărat . . .
Și cum el s'a depărtat
Din gură a cuvęntat :

— »Rămâneți domni sănătoși,
Dacă n'ați fost putincioși
S'aveți parte și noroc
D'un voinic tinăr, frumos ;
Rămâneți domni în domnie,
Eu merg, unde-mi place mie...!«

IV.

Dacă el s'a depărtat
Ștefan Vodă-a cuvântat :
— »Giricuță draga mea,
Ce mórte-ți vrei acuma :
Săgetată ori pușcată ?
Ori în temniță băgată ?
Ori trii sêri mi-i lumina
Până ce eu oiŭ cina ?«

— »Decât se fiu săgetată,
Ori de pușcă împușcată,
Ori în temniță băgată
Mai bine ți-oiŭ lumina
Tria sêri până ce-i cina !«

Abia vorba și-o sfârșia,
Ștefan Vodă trimetea,
Rășină de-i aducea
Și pe dênșă mi-o punea
Intr'un sfeșnic de Anglie,
Ca dênșă se nu mai fie,
Și apoi o-a picurat
Până pară a lăsat,
Apoi din graiŭ a strigat :

— »Sfătule
Mișelule !
Vino stânge lumina,
Că îți arde puicuța !«
Éră ea așa đicea :
— »Sânétos Măria-Ta...
Nu strîga pe nimenea,
Că așa e sórtea mea !«

Voinicul și vulturul.

I.

In cel rît încuntenit

Zace-un voinic prăvălit
De trii ȃile la pămînt ;
De o parte vîntu-l bate,
De una sóre-'l arde ;
Er' d'asupra prin prejur
Sbóră-un puiú de vultur sur.

— » Tu puiú de vultur mare,

Dacă vrei se ai mîncare,

Sbóră'n crucea bradului
De veđi mândra satului
In ce loc îmi poposeșce,
Că la mine nu soseșce !

De-i zări-o undeva

Sbóră iute la dînsa

Și îi spune ei așa :

Că eu zac de dorul sêu,

Nu-i ajute Domneđeu,

Și eu zac pentru dînsa

Nu-i ajute Precista ! »

Cel puiú de vultur mare

N'astepta multă rugare,

Ce el iute îmi sbura

In crucița bradului,

Unde-i place numai lui,

Și d'acolo se uita

Preste tótă lumuța

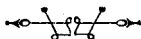
Dóră vede pe mândra...

II.

Cum vulturul se uita
Și cum dânsul priveghia
Iată colo că-mi zăria
O copilă sprintenióră,
Cu mâna pe inimióră,
Ce venia de sta se móră

Când la voinicul sosia
Ea din graiü așa đicea :
— »Měi bădiță mila mea
Scólă-te și nu zăcea,
Că ți-a venit iubita!«
Er' voinicul îi đicea :
— »Of leliță drăgușóră,
Dă-mi un pic de gurișóră,
Se-mi alin cea inimióră,
S'o alin se nu mă dóră!«

Copilița-l Casculta, University Library Cluj
Multă vorbă nu făcea,
Ci guriță îi dădea :
Guriță de sărutat,
Pept rotund de'mbrăcișat !

Crăișorul.

Fost'a fost un crăișor
Tinerel, voinic ficior,
El soție și-a lut
O copilă dintr'alt sat :
Copiliță Româncuță
La toți voinicii drăguță.
Un frumos trandafiraș
Nu-i atât de drăgălaș ;

Un smochin plin de verdéță
Nu are-atâta dulcétă ;
Crinul mândru înflorit
Nu-i atât de'mpodobit,
Dela cap până la brâu
Pare-că-i un spic de grâu,
Dela cap pân' la picioare
Pare-că-i privighetóre,
Dela piept pân' la guriță
Pare-că-i o păuniță,
Buzișórele de crin
Pe din lontru cu rubin,
Érá'n lontru'n gurișórá
Tot zăhar și scortișórá,
Era mândra cea fetiță,
Mândrá deș și drăguliță ;
Dar' când nunta se găta,
Când óspeti se depărta,
Crăișorul ími primia
Carte mare 'mpērátéscă
In tabără se pornéscă,
Și când dēnsul purcedea
Din ochi lacrimi 'mí vērșa,
Din inimă suspina
Și din gură cuvēnta :
— »Nevesténcă tinerea,
Tinerea și frumușea !
Na ție inelul meu
Și-l bagă'n degetul tēu,
De-i vedé că se albeșce
Poți trage a mea nădejde ;
De-i vedé c'a ruginit
Poți șci, drago, c'am murit !«
Nevesténca suspina
Și din gură cuvēnta :
— »Bărbate sufletul meu,
Voinic, harnic ca un leu,

Ia năframa-mi de mătasă
Pe margini în aur trasă,
De-i vedé că se albește
Poți mai trage-a mea nădejde;
De-i vedé c'a ruginit
Poți se șcii că am murit!«

Crăișorul intristat
Puterea și-a adunat
Și murgul l'a înșeuat,
La italia a plecat,
Și mergea craiul mergea,
Pământ môle n'atingea
Până óstea-și ajungea
Și cu jale-așa dicea:
— »Voi ostășei dragii mei,
Puișori frumoși de lei,
Beți, mâncați, vă ospëtați
Că io-acasă mi-am uitat
Păloșelul meu rotat
Cu aur înferecat
Pe masă verde-aruncat,
Masă verde și rotată
Cu aur înferecată!«

Și când dënsul cuvënta
Mâna'n buzunar băga,
Vëdu aurul topit,
Tot topit și ruginit,
Șci că mândra i-a murit,
Și-apoi murgu 'ncăleca
Și cu dënsul se ducea
Până când îmi ajungea
La fântâna corbului —
La Voinicul codrului!

Crăișorul se opria
Și din gură cuvënta:
— »Bună ȕiua voinicele!«
— »Mulțemesc męi frățióre!«

— »Ce veste-'mi aducă d'acasă?
Ce mai şci d'a mea borésă?»

— »Eu acasă şciu că-i bine,

Da-i rău, crăişor, de tine!

Ia tată-tău ce-a lucrat:

Tărişóra ţi-a prădat,

Nevesténca ţi-a 'necat!«

Crăişorul lăcrima

Şi cu jale cuvânta:

— »Măi Codrene om frumos,

Măi voinice hărnicos

Incalecă pe murgul

Şi te du la 'mpăratul

Şi de min' de te-a 'ntreba,

Spune-i lui, te rog, așa:

Că eu eră m'am înecat

Intr'un lac afund şi lat,

Unde-i mândra ce-am lăsat!«Cluj

Voinicelu-'l asculta,

La 'mpăratul se ducea

Şi tóte i le spunea...

Impăratul s'a 'ntristat,

Tótă lumea o-a âmblat

Pân' pe dênşii i-a aflat

In mijlocul celui lac;

El d'aicea i-a luat,

In sălaş mi i-a băgat;

Ér' cólea la înésrat

Pe dênşii i-a 'mormântat,

Şi din craiă a răsărit

Un brad verde şi'nfrunđit,

Din nevast'a răsărit

O créngă mândră de viie,

Ce s'a'ntins preste chilie.

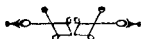
Bradu-a crescut şi s'a'ntins

Cu crănguță s'au cuprins;

Şi câţi ómeni mi-i vedeau,

Din gură așa diceau:

— »Tună, Dómne, și trăsnește
In cela ce despărtește
Pe un bărbat și-o nevăstuță
Când e dragostea călduță!»

Georgiță și mamă-sa.

I.

In temniță la Belgrad
Zace George ferecat ;
Éră mama Georgiții,
Șede'n pragul temniții,
Și plângênd ea-l tot privește,
Și pe Georgiță-l hrănește!
Frunďă verde și-o lălea
Georgiță din graiü grăia :
— »Maică măiculița mea
Nu-ți face inimă rea,
Scólă maică, și mă lasă,
Și te du la noi acasă,
Du-te'n fundul grajdului
La capul murguțului
Infrênat cu nouë frâne
Și-l adă până la mine!
Maică-sa la domni mergea
Și din gură le dicea :
— »Domnilor, cinstiților,
Cinstiți toți de Domnețeu
Și vă mai cinstesc și eu!
Slobodiți feciorul meu,
Că George de când robesce,
Pe de-o parte 'mbêtrânesce,
Și pe alta putrețesce
Și cu barbă se'nvêleşce, —

Și-o spurcată de năpârcă
Tot în față-i se aruncă !«

Frunză verde și-o lălea
Domniî toți așa grăia :
— »Lasă-ne muiere 'n pace
Vorbă multă nu ne face,
Că mâne la prânzul mare
Merge George la 'nsurare ;
Nevastă i-am căpătat
Vin roșu i-am străcurat
Și nănași i-am câștigat !«

Frunză verde și-o lălea
Ea la temniță mergea
Și lui George așaî dicea :
— »George sufletul meu
Ascultă ce-am auđit eu,
Că mâne la prânzul mare
Vreau pre tine se te 'nsóre :
Nevastă ți-au căpătat,
Vin roșu ți-au străcurat
Și nănaș ți-au câștigat !«

— »Maică, maică mare estî
Și puțin te socotești
Póle lungî și minte scurtă,
Femeiă nepricepută !
Vin roșu mi-e sângele,
Nevastă mi-s furcile,
Êr' nănaș mi-e paloșul !
Nu te gândí, maică, mult,
Că nu-i vreme de pierdut,
Ci 'ntră'n fundul grajdului
La capul murguțului
Inșelat cu nóuë șele
Nóuë tingî pe lângă ele,
Infrênat cu nóuë frâne
Și-l adă până la mine !
Du-te la domniî cei răi,
Și îți fă vorbă cu ei,

De departe 'ngenunchiéză
Și de-aprópe cuvântéză!
— »Domnilor, cinstiților
Și cinstiți de Dumneḃeu
Și vė mai cinstesc și eu
Sloboḃiți feciorul meu!«

II.

Când acestea ea grăia
George pe murg se suia
Și din gură așa-mi ḃicea:
— »Domnilor! se fiți cu bine,
Că n'ați fost harnici de mine,
Așteptați cu osėnda
Până când voiū re'nturna!«

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ce face dragostea?

I.

Strigă hoțul la feréstră:
— »Eși afară tu nevastă!«
— »Ba io-afară n'oiū eși,
Că bărbatu'mi dórme 'n pat
Cu pușca plină la cap,
Cu piștóle la picióre,
Dumneḃeu se nu-l mai scóle!«

Strigă hoțu a dóua óră:
— »Eși nevastă pân'afară!«
— »Ba io-afară n'oiū eși,
C'am o căté lătrátóre
Și-o ușă scărțeitóre!«
— »Unge ușa cu slănină,
La căté îi dă fărină,
Că ușa n'a scărțai,
Cătéua nu va gârbi!«

Strigă hoțu-a treia-ora :

— »Ești nevastă pân'afară!»

— »Eu afară n'oiu eși :

Óla la foc clocotește,

Pruncuț mic îmi țipotește!»

— »Las' pruncul se țipotească,

Vină'n țara cea drăcască!»

II.

Ea mâna pe ușă-a pus

Și-amândoi că mi-s'au dus :

La poiana turcului

La fântâna corbului ;

Acolo se odihnia,

Apă din fântână bea

Și la hoțu ea tot privia, —

Lacrimele o năpădia

Și pe obraz mi-o frigea !

Hoțul din grăni îi grăia :

— »Dór' pe tine te-a ajuns

Orî bănat după bărbat,

Orî doruț după pruncuț?»

— »Ba pe min' nu m'a ajuns

Nici bănat după bărbat,

Nici doruț după pruncuț,

Făr' că sus eu am vădut :

Un puiuț de ververiță

Cu altul de porumbiță

Și-am gândit că-i prunc la țită!

III.

Bărbatul când s'o trezit

A dat de ea c'a fugit

Și pruncului i-a grăit :

— »Taci fiule nu mai plânge,

Nu vërsa lacrimi cu sânge,

Că mâ-ta-i cățé de căne

Și-a fugit cu hoțu'n lume.

Și mă-ta-i pómă amară
Și-a fugit cu dracu'n țară!»

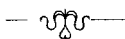
IV.

Pe muiere-o ajungea :
D'oi bănat dela bărbat
Și doruț după pruncuț, —
Și 'ntr'o nópte s'a gătat
Și acasă a plecat ;
Când acasă îmi sosi
Ea din graiū așa grăi :
— »Bărbate sufletul meu,
Lasă-mă la pruncul meu!»
— »Dacă 'ncasă vei intra
Eu tótă-te-oiū dimica,
In căldare te-oiū țipa
Și pre tine te-oiū topi
Se scii ce-s ibovnicii!»
— »Fă bărbate ce-i voi,
Că baremî m'oiū pocăi!»

V.

Pruncu'n brațe ea l'a strîns,
Dar' bărbatu-s'o o-a prins
Și tótă o-a dimicat
Și'n căldare o-a țipat
Și pre ea că o-a topit,
Luminî din ea a gătit ;
Ér' pruncuțul lăcrima
Și din graiū așa dicea :
— »Luminița arde'n masă,
Că-i din a măicuții brațe!
Luminița arde bine,
Că-i din a măicuții dîle!»
Ér' tată-său îi dicea :
— »Taci fiule nu ofta,
Că voiū merge'n păduriță,
Voiū tăia o nueluță
Și țî-oiū face o măicuță!»

Voiü tăia un pãltinaş
Şi ți-oiü face legânaş,
»Şi când îi fi mărişor
Eu la şcolă te-oiü purta,
Ca tu păţenia ta,
Şi a ta şi-a maică-ta
In versurî s'o poţi cânta!«

Fata Stêjarului.

Are Bradul trei feciori
Toţi trei pui de crăişori
Şi Stêjarul două fete,
Ce trăesc în codrul verde!
Merse fiul Bradului
La fata Stêjarului!
Tot ceteşce şi-o peşeşce,
Fata nu-i făgăduieşce!
— »Hei voinice dragul meu!
După tine nu merg eu,
Că casa vóstră e gólă
Şi de pâne şi de sare,
Şi de tóte ce-s sub sóre.
Hei voinice dragul meu!
Decât noră mâne-ta
Mai bine dragă m'oiü fa
Firicel mic de otavă
Sus în codru pe dumberavă!«
— »Dragă lelişóra mea,
Eu atunci casă-oiü lua
Şi otava cosi-voiü
După carea pune-te-oiü
Noră mamîi duce-te-oiü!«
— »Hei voinice dragul meu!
Decât noră mâne-ta
Mai bine dragă m'oiü fa

O rujiță plină, plină,
La o domnă în grădină, —
Dómna tot se mă plivéscă,
Slugile se mă'ngrădéscă,
Domnul se mă stăpânéscă!«
— »Dragă mândrulica mea!
Eu atâta m'oiu purta
Pân' rujița voiu fura;
In cușmuță pune-te-oiu,
Noră mamiu duce-te-oiu!«
— »Bade, bade dragul meu!
Decât noră mâne-ta
Mai bine dragă m'oiu fa:
Un puiuț mic de albină
Și-oiu sbura preste țarină!«
— »Și eu dulce mândra mea
In șorecel m'oiu schimba
Se cutrier țarina!
Albinița prinde-oiu
Noră mamiu duce-oiu!«
— »Șci tu bade dragul meu?
Decât noră mâne-ta:
Mai bine m'oiu spênzura
In mijlocul têrgului, —
Tot omul dór' ar' vedea:
Nu-i bine fata se-și dea
La sócră ca mamă-ta!«

~~~~~

Toma Dalinos și Manea.

I.

Sub pólă de codru verde
Este-o masă și o șatră
Galbênă mândră de pétră,
De vin roșu 'ncungiurată.

Dar' la masă cine șede?

Șede Toma Dalinos
Voinic tinăr și frumos,
Cu cojoc de miel lițos,
Ce-l pörtă vara pe dos;
Cu topor înfierecat.
Cu cușmă de țap bălțat.
Toma bea, se libovia
Dintr'o ploscă mititea
Cu cinci-șeci de cupe'n ea.

Se uită Toma 'ntr'o parte,
Zări pe Manea la spate,
D'oi pe Manea câmpilor,
Drăguțul nevestelor,
Drăgălașul fetelor.

Toma din gură dicea:

— »Se trăiești, Mane fěrtate!«

Manea őră-i rěspundea:

-- »Beți pāharul cu totul
Numai se nu-mi rumpi capul!«

Pānā Toma pāharu bea,
Manea bine-l chibzuia
Pe unde mi-l'ar' tăia:
Din susul buricului?
Pela furca peptului
Unde-i greu voinicului?
Și cum el mi-l chibzuia
Preste piept mi-l și tăia.

Dar' Toma voinic firos

Se uită pe trup în jos
Se vedă haine stricate, —
Dar' vedu mațe prědate,
Toma jos mi-se pleca
Și mațele le strîngea
Și în lontru le băga,
Cu mătasă le cosia
Și apoi mi se'ncingea
Cu un brāu mândru de in

Din oraş din Seghedin
Şi cu unul marmanzëu
Mai din cöce, din Braşeu.

Toma din gură şicea :

— »Dragul meu
Murguţul meu!
De mi-ai fi la bătrâneţe
Cum mi-ai fost la tinereţe,
Se'ngenunchi tu lângă mine,
Se încalec eu pe tine;
Sufle vânt
Pe sub oblânc
Şi duşmanul se-l ajung,
Aşterne-te drumului
Ca şi érba vântului
Din postul Sâmpetrului!«

II.

Vremea multă nu trecea,	Caută'n teca sabiî mele,
Pe Manea mi-l ajungea,	Că tu numai că-i afla:
Paloşu'n cap îl svêrlia	Sămînţi
Şi din graiü așa şicea :	De pe la Sfinţi
— »Tu m'ai tăiat muieruşce,	Şi mie mi sëmâna
Eu te-oiü tăia bărbăteşce.	La picioré
Şi el numai mi-a tăiat	Mintă'n flóre
Prelăşile calului	La mânuţe
Şi capul voinicului;	Vêsdoguşe
Apoi cătră murg grăi :	Şi la cap
— »Nici eu murguş n'oiü trăi,	Rujă de mac.
Că n'am de unde trăi,	Apoi murgule te du :
Dară tu pe min' më du	In cea grădină domnescă
La cel picior de munte	Nime se nu-ţi poruncescă ;
Mai apröpe lângă bute,	Ér' la tine de-a veni
S'aud vinul cioroind	Un om tinër roşior,
Şi pe mândra tropotind ;	C'acela mi-e frăşior :
Cu picioru-mi sapă gröpă	Lasă-l se sue pe tine
Şi cu gura ta më'ngröpă	Şi mi-l pörtă ca pe mine!«

C u p r i n s u l .

	Pag.
Bogița	7
Anița crăsmărița	13
✓ Savetcuța	16
✓ La râul de rouă	18
✓ Nița și iubitul său	20
✓ Vêlfu	22
Sandru și iubita sa	23
✓ Vălean și iubita sa	25
✓ Horean și soru-sa	26
✓ Petrea Bradului	27
Credința iubitei	28
Codrean voinicul	32
Popa Ilie	37
Minunéua	31
Voinicu'n robie	41
Păunița	43
Nevesténca	46
Șoimanel	50
✓ Fata lui Novac	55
Voinicul și mamă-sa	56
Iléna Gușuléna	57
Rěsbunarea	59
Cetan	61
Dorul ostașului	63
Rujălina	65
Marcu și Turcii	72
✓ Măriuța	75
Stefan Vodă și Giricuța	76
✓ Voinicul și Vulturul	82
Crăișorul	83
Georgiță și mamă-sa	87
Ce face dragostea?	89
Fata Stêjarului	92
Toma Dalinos și Manea	93

BCCU Cluj / Central University Library Cluj

Nr. 03065 1969